РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 17-го січня 1918. Ч. 7. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Thursday, January 17, 1918. No. 7.

ПРИХИЛЬНЕ ВІДНОШЕНЄ АЛІЯНТІВ ДО УКРАЇНИ.

Пляни німецької воєнної партії супроти Австрії і України.

Соціялісти-революціонери видали маніфест проти правительства большевиків.

Англійське робітництво жадає самовизначеня і мира без заборів.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

АЛІЯНТИ ВІДНОСЯТЬ СЯ ПРИХИЛЬНО ДО УКРАЇНИ.

Франція уділила Україні позичку 2 міліони рублів в золоті.

ЛОНДОН, 15. січня. — **Франція позичила Україні 2,000.000 рублів в золоті,** як се доносить телеграма одеського кореспондента з пятниці до „Таймсу". **Французька друкарня гроший видрукувала велику скількість українських паперових гроший.**

Винниченко, президент українського генерального секретаріяту, доносить дальше телеграма, **у своїм довгім звіті перед Радою заявив, що Франція, Злучені Держави, Англія, Бельгія і Румунія є незвичайно заінтересовані органїзацією української републики.**

Винниченко робить докір аліянтам.

Винниченко додав:

„Яко оглядні люди вагають ся вони признати українську републику, але коли вони будуть вважати се для себе пожиточним, витягнуть до нас свої руки; ми їх приймемо, коли будемо вважати се за потрібне".

Україна становить оазу серед анархії.

Винниченко, описуючи Україну яко оазу порядку і конституційного ладу, сказав:

„Постійно дасть ся чути, що відновлене російської монархії є неможливе, і тому може Україна буде виглядати також яко оаза здобутку революції".

Мирові переговори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

НОВА КРІЗА В МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

Мирові переговори перервано на неозначений час.

АМСТЕРДАМ, 14. січня. — **На російсько-німецькій конференції в Брестю Литовськім прийшло до нової кризи.**

Делегати центральних держав відмовили ся остаточно опорожнити Курляндію, Литву, Ригу і острови в Ригськім заливі.

НА ВНЕСЕНЄ Д-РА КІЛЬМАНА НАРАДИ ВІДЛОЖЕНО. День поновного піднятя нарад неозначений.

Довга дискусія над тим, які части занятих земель мають бути опорожнені, не привела до згоди.

Також відбула ся довга дискусія **над справою допущеня представників Польщі, Курляндії і Литви до співучасти в переговорах та над справою права самовизначеня тих країв.**

Німці підносять закиди проти Росії.

Дискусія була дуже завзята. Одиноким її вислідом був протест ген. Гофмана, члена німецької делегації, проти тону бесіди російських делегатів, „які промовляють неначе би вони віднесли побіду, стояли на наших землях і могли диктувати услівя мира".

Ген. Гофман пригадує делегатам, що большевицьке правительство, ані трохи меньше від німецького, уживало сили, щоби наприклад здавити змаганя Українців і Білорусинів до самовизначеня.

Ген. Гофман заявив остаточно, що німецька найвисша військова команда не згодить ся опорожнити Курляндії, Литви, Риги та островів у Ригськім заливі.

Др. Кільман, німецький міністер загр. справ, заявив відтак, що резервує собі дальше означене становища центральних держав у всіх тих справах. Він запротестував проти поведеня російських делегатів, які предкладають свої погляди у писаних заявах, та заявив, що конференція мусить бути відложена, щоби німецькі союзники могли між собою порозуміти ся.

Реченця, коли би переговори мали наново розпочати ся, не назначено.

Австрія грозить Росії.

ЛОНДОН, 14. січня. — Донесене з Амстердаму наводить зміст отсеї урядової телеграми, яка надійшла з Відня до „Кольонь Газет":

„Центральні держави находять ся під теперішну пору в дуже кориснім військовім і економічнім положеню. Тому вони не мають наміру давати Росії ані часу ані нагоди до дальших підступів.

„Коли в короткім часї не прийде до вдоволяючої угоди, ми будемо мусїли зірвати дальші переговори і скинути зовсїм відповідальність за те, що стане ся, на Росію".

Американський посол остерігає Росію перед окремим миром.

ПЕТРОГРАД, 13. січня. — Американський посол, Д. Р. Френсіс, складаючи російському народови желаня з нагоди нового року, який припадає завтра, то є 14. січня, оголосив в російських часописях слідуючу заяву:

„Найліпші желаня, які я можу зложити російському народови від американського народу, є нота президента Вілсона, проголошена в конґресі дня 8. січня, якої повний зміст був поданий до російської преси".

Посол, заявляючи, що нота Вілсона висказує ясно приязнь Злучених Держав для Росії, каже у своїй заяві отсе:

„Однак російський нарід мусить добре памятати і глибоко переймити ся фактом, що його тяжко здобута свобода находить ся в небезпеці через веденє мирових переговорів та що на случай побіди Німеччини його високоцінна свобода і овочі революції впадуть жертвою".

Повний зміст промови президента Вілсона в конґресі надійшов до Петроґраду доперва в пятницю. Премієр Ленін подав його телеґрафічно Троцькому і иншим членам делеґації до Брестя Литовського.

Чинна участь Росії скінчена. — Положене дуже непевне.

ЛОНДОН, 14. січня. — Дж. В. Букенен, бувший англійський посол в Росії, заявив в розмові з кореспондентом „Дейли Нюс" в Стокгольмі, що положенє в Росії є так непевне, що ніхто не може на один день предвидіти, що станеть ся. Однак большевики мають так сильне становище, що жадна партія під теперішну пору не є всилі повалити їх власть. Після його гадки большевики позістануть так довго при власти, доки вони будуть всилі додержати обітниць, зроблених народови.

На питанє, чи є правдоподібність, щоби держави аліянтів признали большевиків, посол заявив, що вони не можуть їх признати яко представників цілої Росії, бо по їх стороні стоїть лише північна часть Росії, натомісць полуднева Росія йде своєю власною дорогою.

Большевики вправді скликують установчі збори, однак власть на кождий случай буде спочивати в руках рад. роб. і салд. депутатів.

Щонебудь станеть ся, заявив посол, він є тої гадки, що **чинна участь Росії у війні вже скінчила ся.**

Австро-Угорщині грозить розчленоване.

АМСТЕРДАМ. 14. січня. — Орган гр. Апонія, провідника мадярських лібералів, заявляє, що **центральні держави повинні відкинути домаганє російської делеґації щодо самовизначеня народностий.**

Часопись каже, що центральні держави можуть згодити ся на принцип „мира без заборів", але мусять відкинути попередний принцип, бо його приняте **„довело би до розчленованя Австро-Угорщини".**

ПЛЯНИ НІМЕЦЬКОЇ ВОЄННОЇ ПАРТІЇ.

Скоре заключенє мира з Україною і влученє до неї східної Галичини.

ЛОНДОН, 14. січня. — На суботнішній конференції німецьких політичних і військових провідників, по якій слідувало відтак в неділю засіданє державної ради, принято, як се доносять голяндські і швайцарські жерела, програму, **котра має на цїли дальше веденє війни.** Вона вказує на цілковиту перевагу крайних військових елементів.

Програму можна би зібрати, як слідує:

Перше: Усильно домагати ся розчленованя Росії, включаючи великі і безпроволочні забори і полишаючи решту Росії немічною до ставленя опору будучим жаданям і заборам Німеччини.

Друге: Постановити перестати вважати Австрію за рівнорядну державу в тій цїли, щоби Німеччині дати львину пайку з територіяльних заборів, які припали би в наслідок упадку Росії.

Трете: Заключити скорий мир Україною в цїли позисканя собі України, роблячи її сильною „охоронною" державою між Австрією і Росією, ослаблюючи Росію і запобігаючи можливости поширеня Австрії в тім напрямі.

Четверте: Приготовити ся до великого наступу на західнім фронті, маючи на цїли Кале і Париж, щоби змусити аліянтів до принятя німецького мира.

Військова партія здобула контролю.

Здаеть ся, що німецька військова партія здобула цілковиту контролю. Два місяці тому назад зроблено практичну угоду, щоби австрійський цїсар став королем Польщі. З такої програми було невдоволене славянське населене Австрії, а також обурила вона прихильників заборчої політики в Німеччині, які спротивили ся, щоби Австрії дати таку цінну територію. Се дало причину, що німецькі правлячі круги скинули маску і жадають прилученя Польщі до Прусії, разом з великими областями російських надбалтійських провінцій.

Ген. Гінденбург і ген. Людендорф є представниками кругів, які рішучо домагають ся заборів, підчас коли канцлер Гертлінг і міністер загр. справ др. Кільман є за більше уміркованими заборами. Однак пляном д-ра Кільмана є позволити населеню занятих територій рішити про свою долю на услівях, які запевнили би, що вони порішать в користь злуки з Німеччиною.

Військова рада, яка рішучо домагаеть ся заборів, взяла верх. Коли би Австрія була невдоволена загарбанем Прусією Польщі, Прусія не може сьому зарадити.

Військова диктатура в Німеччині.

„Форвертс" представляє загальне положене, як слідує:

„Сї наради відбували ся в тій цїли, щоби рішити, чи забори належить робити більше в скритій чи меньше в отвертій формі. **Все вказує на військову диктатуру і уступлене д-ра Кільмана".**

В инших кругах є сильне переконанє, що разом з д-ром Кільманом уступить також німецький державний канцлер, Гертлінг.

Влученє української Галичини до України.

Нова німецька програма обіймає також відданє української Галичини українській републиці, творячи в сей спосіб сильну Україну яко противагу супроти Австрії без ніякого кошту зі сторони Німеччини.

Німеччина надіеть ся, що таке полагодженє зробило би Україну приязною державою, та що вона полишила би Німеччині повну свободу в її будучих намірах супроти Росії, не вмішуючи ся до них.

Умiркована партія жадає скріпленя української републики.

ГАГА, 14. січня. — Телеграма з Берліна доносить, що в неділю на засіданю державної ради дискутовано над уложенем ясної заборчої програми Німеччини.

Німецька соціялістична часопись „Форвертс" доносить, що військова партія правдоподібно візьме верх над „уміркованою" та змусить правительство до поставленя заборчих жадань, а може й жадань відшкодованя.

Така акція, говорить дальше „Форвертс", мусїла би спричинити уступленє міністра загр. справ, д-ра Кільмана, якого вважають прихильником уміркованої політики.

Про справу російсько-німецького мира дискутували цїсар і його військові дорадники що найменьше з двох точок зріня.

В додатку до дебати над отвертою програмою щодо заборів, яку попирають представники все-німецьких партій і військовости, розважано також справу зробленя уступок коштом Австрії і Польщі.

Прихильники заборчої політики домагають ся прилученя частий Польщі, Литви і Вильни до Східних Прус.

„Середний" заборчий плян має бути переведений при помочи скріпленя української републики на шкоду територіяльних аспірацій Польщі і Австрії.

Маніфест англійських робітників.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Домагають ся самовизначеня для всіх народів і мира без заборів.

ЛОНДОН, 15. січня. — Англійська робітнича партія проголосила нині проклямацію, видану до російського народу, в якій вона заявляє, що **англійський нарід приймає російські принципи: самовизначеня народів і мир без заборів.**

Проклямація, яку проголосила робітнича партія в злуці з парляментарною комісією конґресу промислового союза, звучить:

„Ми дійшли у війні до кризи. Переговори в Брестю Литовськім зістали перервані, бо Німці відмовили ся признати принцип самовизначеня народів і мира „без заборів". Поступаючи в сей спосіб, центральні держави говорять отверто в імени мілїтарної держави.

„Серед тої кризи мусить й англійський нарід сказати своє слово, бо російський нарід зможе лише тоді подолати великій і небезпечній задачі, коли одержить поміч від всіх народів. Англійський нарід мусить вислати до Росії і до центральних держав проклямацію, представляючи, що його цїли є тіcамі, що й цїли Росії, що ми не бачимо жадної иншої дороги до усуненя лиха мілїтаризму, як лише при помочи самовизначеня і принципу мира „без заборів і відшкодованя".

„Приміняючи сей російський принцип у нашім власнім случаю, ми є добре сьвідомі проблемів, які з того повстають, але ми сього не страхаємо ся. **Англійський нарід приймає принцип мира „без заборів" зі сторони англійської держави. В нашім случаю воно відносить ся до середного сходу, Африки і Індій.**

„Ми хочемо пригадати російському народови, що Англія після втрати американських кольоній у 18. віці була першою модерною державою, котра поодиноким групам своїх жителів, як пр. в канадійській домінії, Австралії і Новій Зеляндії, признала повне право самовизначеня. Ми приймаємо тойсамий принцип також супроти Індій і инших кольоній англійської держави, хоч ми думаємо, що історія англійського пановання під тим оглядом дає мало нагоди до робленя закидів.

„Ми хочемо вийти на зустріч скорійшому розвоєви самовизначеня. Признаючи суверенну независимість турецького народу в його національних границях, думаємо однак, що його пановане над иншими народами є перепоною в його власнім державнім розвою.

„Наше правительство зобовязало ся супроти деяких народів, як примiром Арабів, мешканців Палестини і Вірмен, що їх не віддасть ся назад під пановане Туреччини. Ся відповідальність повинна би бути перенесена на мирову конференцію і на постійну міжнародну орґанїзацію, котрої утвореня ми надіємо ся.

„Супроти тропічної Африки ми зрікаємо ся всяких заборів. Ніхто не перечить, що чорні народи не є спосібні радити собою. Вони можуть лише дати до пізнаня, чи котресь правительство, під яким вони жили, є трохи або зовсім для них лихе, і можуть навести ті лиха, від котрих вони хотїли би освободити ся. Після нашої гадки було би вказане, щоби мирова конференція цілу тропічну Африку поставила під міжнародну контролю.

„Домагаємо ся, щоби народи центральних держав, відповідаючи Росії і нам, самі заявили ся або видали заяву через свої правительства. Ми взиваємо їх, щоби вони зрекли ся заборів в Европі, руководячи ся доброю вірою таксамо, як се ми учинили супроти Азії. Ми взиваємо вас признати французьким, альзацьким, італійським, польським і данським членам ваших держав таксамо право самовизначеня, як се вчинила Росія супроти Фінляндії, Курляндії, Литви і російської Польщі".

Проклямація кінчить ся отсими словами:

„Фамілійних інтересів династій або волі пануючих німецьких, австрійських і мадярських кляс, щоби панувати над иншими клясами і народами, не належить довше терпіти, бо вони здержують самовизначене в середущій Европі, а тимсамим і в цілій Европі, таксамо як не належить терпіти інтересів імперіялізму англійського капіталізму.

„Народи середної Европи! Сій катастрофі людського роду, сему нещастю в цивілізованім сьвіті може положити конець лише знищене мілїтаризму по обох сторонах і побіда моралі та чесного поступованя обох сторін. Коли сьвіт має бути вратований, то се мусить стати ся при добрій вірі і всесторонній взаїмности. Не опускайте нас тепер! Не позвольте, щоби ваші правительства, подібно як колись се діяло ся з російським народом, приневолили англійський нарід до страшного вибору між дальшою війною а залишенем тих принципів, які одинокі можуть вратувати сьвіт.

„Коли нас приневолять до вибору, тоді ми виберемо, як се зробила Росія. Ми будемо вести дальше війну, але відповідальність спадає тоді на вас".

В РОСІЇ:

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В пятницю отворене установчих зборів.

ЛОНДОН, 15. січня. — **Установчі збори мають бути отворені в пятницю (18. січня).**

Є правдоподібним, що більшість делеґатів буде проти большевиків та що вона буде старати ся заступити правительство большевиків новим правительством.

Маніфест соціялістів-революціонерів проти большевиків.

ПЕТРОГРАД, 14. січня. — Члени партії соціялістів-революціонерів, які зістали вибрані делеґатами до установчих зборів, видали маніфест, в якім остро нападають на большевиків, які „силою присвоїли собі власть, кидаючи державу в пропасть домашної війни і анархії".

Поставивши на чолї своеї програми заключеня мира, видавці маніфесту роблять большевикам закид, що вони зводили умучених жовнїрів, роблячи їм надію на безпроволочний мир. Замісць мира „большевики о т в о р и л и боєвий фронт неприятелеви, привели край над берег нової і нерівної війни, спричиненої через зірванє зносин з аліянтами, і полишили Росію її власній долї".

Дальше представляють вони небезпеку заключеня загального мира коштом Росії і заявля-

(Продовженє на стор. 2-гій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, editor, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25

Single copy 3 cents. Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS — MEMBERSHIP LABEL

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

Пролив братньої крови.

Відколи большевики захопили власть в Росії, пролив братньої крови не устає.

Вони — апостоли справедливости, рівности і братерства, проливають братню кров по цілій Росії, воюючи скрізь оружем проти тих, що мають инакші погляди. Ще недавно Ленін скаржив ся заграницею, що проти большевиків правительство Керенського уживало оружної сили, а тепер він і його компанія, дохопивши ся власти, в десятеро перевисшив Керенського в уживаню оружної сили проти політичних противників.

Кров ллеть ся від Балтійського аж до Чорного моря, а навіть далеко на сході, аж до Тихого океану.

Але найбільше пролили большевики братньої крови на Україні.

Спершу большевицькі війска нападали на українські війска в полудневій части курської ґубернії; опісля були напади на Поділю; дальше повторяли ся напади раз-враз в українськім місті Одесі; відтак в Харкові, а вкінци і в Катеринославщині.

Скільки там большевики пролили крови українського робітника, то колись історія скаже; але що жертв було немало, се певна річ.

Недавно, як доносили телеґрами, большевицькі війска напали на другий український полк в Харкові й отворили на нього огонь з машинових карабінів. Битва скінчила ся здачею українського полку. Можливо, що большевики мали переваґу, а можливо, що український полк не мав машинових карабінів; в кождім разі українські вояки мусїли, на жаль, піддатись в українськім місті наїзникам.

Про дикість большевицьких нападів сьвідчить хоч би се, що в Харкові остріллювали большевики зелізничий поїзд з цивільними подорожними, причім убили 34 особи.

Дальші телеґрами доносять, що большевицькі війска напали на копальні угля в Катеринославщині та що недалеко міста Катеринослава ведеть ся кровава розправа.

З одної сторони умовляють ся большевики з українським правительством, аби їм доставило в Московщину пшениці й угля, а з другої сторони ідуть на Україну війною і хотять забрати силою те, за що повинні населеню заплатити.

Большевики, видно, використовують мирові переговори і цілу оружну силу звертають проти України. При помочи гармат і карабінів хотять Україну зробити большевицькою і „зединити" назад з большевицькою Московщиною.

Кореспондент нюйорського дневника „Ді Ворлд" з Петрограду навіть уже доносить, що там сподівають ся, що в короткім часї Українська Центральна Рада стане большевицькою.

Большевики знають, що се могло би статись тільки насильно, при помочи оружної насили і тому ідуть війною на Україну.

Сей пролив братньої крови найліпше показує, як большевики відносять ся до українського народу; і український нарід пізнає, що тільки „в своїй хатї своя правда і сила і воля".

Ультимат Леніна до установчих зборів.

Вісти, які в останних днях наспіли з Петрограду до Стокгольму, доносять, що правительство Леніна предложить установчим зборам, які мають розпочати ся в пятницю, ультимат, жадаючи проголошеня **соціялїстичної републики і вивласненя приватної власности.**

Установчі збори мусять приймити отсе предложене правительства большевиків; в противнім случаю, як се доносять большевицькі часописи, мусить прийти до отвертої боротьби зі „саветом" (радою роб. і салд. депутатів), який стоїть по стороні правительства. Большевики є певні, що боротьба принесла би їм повну побіду.

Большевики мають однак надію, що їм удасть ся здобути контролю над установчими зборами. Вони роблять заходи коло утвореня **большевицького бльоку, в склад котрого мали би війти крім большевиків ліві соціялїсти-революціонери і ліві Українці.** Після донесеня большевицьких ґазет правительство большевиків надієть ся утворити в сей спосіб бльок в силї яких 350 делеґатів, а тимсамим запевнити собі більшість голосів на установчих зборах.

Найблизша пятниця, день отвореня російських установчих зборів, становить дуже важну хвилю в розвою теперішних подій в Росії. Від неї зависить не лише доля теперішного правительства, але може й доля цілої Росії. Вона може спричинити скріплене теперішного правительства большевиків, але з другої сторони вона може дати почин до нової домашної війни в Росії. Справа є тепер тим тяжша, що до боротьби стають проти себе дві соціялїстичні партії: большевики і соціялїсти-революціонери. Обі партії мають серед населеня Росії великий вплив (большевики мають рішучий вплив серед робітників, соціялїсти-революціонери серед селян).

Крім партійної боротьби може війти в гру також і боротьба народів.

Все те робить вислід сподіваної боротьби непевним.

Поляки проганяють Жидів.

Жидівське кореспонденційне бюро в Газї одержало вісти з Берліна, що польські міністри, міністер справедливости і міністер суспільних справ, відбули наради зі жидівськими провідниками і членами міських рад в справі полагодженя жидівського питаня в Польщі.

Жиди сказали міністрам, що для жидівського населеня треба зробити більше ніж зложити премієром заяву, обіцюючи йому свободу і справедливість. Провідники жидівські заявили, що є конечною річию знести деякі закони, видані проти Жидів. Також жадають вони, щоби положити конець проганяню Жидів зі сїл і знести жидівські дільниці. (В російських містах були визначені дільниці міста, в яких Жидам було вільно мешкати і вести торговлю).

Польські міністри заявили у своїй відповіди жидівським провідникам, **що еміґрація Жидів з Польщі видаєть ся пожаданою** і питали їх, чи вони не хотїли би взяти участи у виробленю відповідного проєкту.

Як показує повисше наведена вістка, нове польське правительство хоче позбути ся з Польщі Жидів і приготовляє законопроєкт в цїли примусової еміґрації Жидів з Польщі.

Колись король Казимир Великий спровадив був Жидів до Польщі на просьбу шляхти, яка була нездатна до веденя торговлї, — а нині „круль" Ян Кухаржевский тисами Жидів силоміць проганяє зі свого „крулевства".

Цікаве, що скажуть на те тисячі Жидів, які своїми грішми і кровю будували Польщу. Також цікаве, що скаже на те Іґнац Падеревскі, який є з роду Жид, а який збирає тепер в Америці польську армію в цїли відбудованя того королївства, яке тепер його одноплемінників хоче прогнати поза свої границі.

Двояке самовизначене.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Засада про самовизначенє народів, яку проголосила російська демократія на початку революції, почала поволи приймати ся серед воюючих держав, але усюди її викривлюють, значить — під назву „самовизначенє" підкладають зовсім що инше ніж се розуміло ся в першій програмі російської демократії.

Німеччина й Австро-Угорщина, зачинаючи мирові переговори, заявили, що вони годять ся на самовизначенє народів, але зараз викривили ту засаду, заявляючи, що у них се може статись лише дорогою істнуючих тепер законодатних тїл, а в занятих землях під охороною їх війск.

В такий спосіб годї порішити справу справедливо, бо наприклад в Австрії в парляменті поневолені народи є в меньшости, тож як вони можуть рішати самі про себе?! Про них рішала би ворожа більшість і се є якраз противенство самовизначеню. Таксамо є і в Угорщині.

Аби справедливо порішити справу: аби дати народам Австрії й Угорщини змогу на самовизначенє, — **вони повинні дістати право склинати свої окремі народні сойми, вибрані на підставі загального і рівного права. Доперва ті сойми мали би право порішити про будучий устрій держав, до яких вони належали би.**

Ті сойми повинні дістати нове право рішити про будучий устрій держав. І колиб вони постановили, **що Австро-Угорщина має бути федеративною спілкою народів,** то ся постанова повинна стати ся дїлом.

Щойно тодї можна би говорити про самовизначенє народів в Австро-Угорщині.

Таксамо в краях, занятих Німеччиною й Австро-Угорщиною. Ті краї, себто Польща, Литва і Курляндія, повинні дістати повне право зовсїм свобідного самовизначеня. **Се повинно статись на установчих зборах кождого народу, вибраних загальним і рівним голосованєм, без опіки німецьких чи австро-угорських війск.**

Та перепоною при самовизначеню сих трох країв, зглядно народів — Поляків, Литовців і Лотишів, є не лише ті дві держави, що держать серед тих народів свої війска, **але також домашні вороги тих народів, — польська і німецька шляхта.** Польська шляхта в Польщі і на Литві, а німецька в Курляндії **боїть ся стратити великі земельні посїлости і настає на се, аби німецькі й австро-угорські війска остали ся на землях тих народів, які вони обсїли.** Їх зовсїм не обходить доля тих народів, але **їх сaні інтереси, інтереси шляхотської кляси.**

А що ті інтереси польсько-німецької шляхти сходять ся з інтересами теперішних правительств Німеччини й Австро-Угорщини, тож вони разом підпирають себе.

* * *

Не ліпше обходять ся з тою засадою про самовизначенє й алїянти.

Вони, як звісно з тайних дипльоматичних договорів, оголошених большевицьким міністром Львом Троцьким, поробили собі взаїмно великі обіцянки щодо подїлу сьвіта в свою користь.

Усього того вони тепер не сподївають ся осягнути війною, але хотїлиб дещо здобути через самовизначенє, однак в инакшім розуміню ніж се проголосила російська демократія.

Для Альзації і Льотарингії хотять самовизначеня в той спосіб, щоби німецьке правительство віддало ті краї Франції без голосованя народу; для народів Австро-Угорщини жадають самовизначеня, але не кажуть якого, хоч там справи міжнародні так скомплїковані, що справу самовизначеня треба рішучо ясно поставити, особливо з уваги на заяви правительства, що воно справу розвяже в межах своїх теперішних країв. Таксамо неясно ставлять справу самовизначеня для народів Туреччини і Балкану.

Нещастєм усього того хаосу є тайна дипльоматія, яка поробила обіцянки понад свої сили, а тепер при помочи самовизначеня хотїла би з них вийти, а рівночасно при помочи своїх дипльоматичних штучок хотїла би вийти з того самовизначеня.

* * *

Тяжко було вийти із самовизначеня анґлійському премієрови Ллойдови Джорджови. Говорив він богато, може навіть більше як бувало Керенський, але мимо того справа ішла тяжко.

Тепер на поміч йому поспішило робітництво Анґлії, зглядно його лїдери.

Робітництву повинна вже справа пійти лекше. Як Ллойд Джордж говорить, то все ще боїть ся льордів, а як говорять лїдери робітників, то вже боять ся тільки Ллойда Джорджа.

Тому то лїдери робітництва заявили недавно в проклямації робітничої партії і парляментарного комітету конґресу трейд юніонів Анґлії, що вони домагають ся самовизначеня для Курляндії, Литви, Польщі; для Альзації і Льотарингії; для Трентіна (італїйської провінції в Австрії); для народів теперішної Туреччини, — але також і для деяких кольоній Анґлії, однак без того, аби їм вільно було проголосити самостійність.

Замітне, що лїдери анґлійського робітництва про народи Австро-Угорщини крім італїйського і польського згадалі тільки фразою, що „їм не слїд перечити права самовизначеня".

Ірляндія, яка бореть ся за свободу цїлі столїтя, їх таксамо не обходить.

Індії також не признають повного права на самовизначенє, хоч звісна річ, що в Індії має інтереси анґлійська шляхта і лїдери робітництва тепер їм ідуть на поміч.

Треба, аби само робітництво забрало голос, а не лише лїдери.

* * *

Не ліпше із самовизначенєм обходить ся і **демократія московська.**

Вона також його викривила. Перший Керенський, котрий нібито виконував волю демократії, проти фінляндського народу вислав війско; грозив народови українському й иншим за те тільки, що хотїли засаду про самовизначенє перевести в дїло.

Прийшли на місце Керенського большевики. Вони голосять засаду **„самовизначенє аж до відірваня від Росії",** а коли народи Росії переводять сю засаду в дїло, вони ідуть проти них війною. **Посилають війско на Україну, на Білорусь і т. д. та оружною силою не дають народови самому про себе рішати.**

Вони нібито кажуть, що лише хотять усунути теперішну „буржуазійну" У. Ц. Раду, а на її місце поставити большевицьку, але колиб се сталось, то вони готові сказати, що большевицької держави не треба дїлити, тим паче, що Московщині треба української пшениці й угля, і „самовизначенє" булоб на Україні московське і накинене.

Одинокими щирими оборонцями засади самовизначеня є Українці. Вони для сеї цїли скликали зїзд народів у вересни м. р. в Києві. Вони переводять се на Україні; вони помагають у сїм дїлї сусїдним народам; вони проголосили ту засаду на мировій конференції і є надія, що вони побідять.

Арештоване українського журналїста Володимира Степанківського.

З України дійшли вісти, що за правительства Керенського у петроґрадську тюрму замкнено славного українського журналїста, студента київського університету, Володимира Степанківського, невтомимого борця за волю України.

З політичних причин п. В. Степанківський, перед війною перебував у Лондоні, де розвинув дуже широку діяльність між Англійцями. Він був чи не одиноким Українцем, що інформував англійську пресу про рух на Україні.

З вибухом війни п. Степанківський виїхав до Швайцарії і в Лондоні став видавати часопись „Ді Украінє" в англійській мові.

Коли в Росії зайшла революція, Степанківський з весною минулого року вибрав ся на Україну, однак в дорозї його арештували московські жандарми і замкнули до страшної петроґрадської тюрми.

Понизше за українськими ґазетами подаємо розпучливий лист його батька, в якім він просить українське правительство, щоби його сина перенесено до київської Лукіянівської тюрми, де сиділи свого часу красші борці України, між ними теперішний премієр українського міністерства, Володимир Винниченко.

Що за іронія над людською долею пробиваєть ся з листа, писаного батьковим серцем. Той лист названо „зойком батькового серця". Він звучить:

„До Української Центральної Ради надійшов від сьвященика Я. Степанківського слїдуючий лист, яким сей сьвященик хоче звернути увагу на поневірене свого сина В. Степанківського.

„Чи відомо Шановній Радї, що звісний борець за визволенє України, київський студент Володимир Степанківський, повертаючи з закордону до Росії, попав в руки нинїшної російської жандармерії, чи то контр-розвідки і сидить ще від початку серпня в петербурській тюрмі в одиночнім увязненю лише за те, що він активний Українець?

„Десять з накладом лїт мусів він проживати за кордоном через те, що належав у Києві до с. д. партії „Спілка". Тепер він повертав ся до дому з мрією побачитись з кревними і ступити нарешті вільними ногами на вільну землю, аж тут його (в місті Торнео) очікували „земляки", щоби схопити й безсоромно всьому сьвітови довести, що лучші мрії про російське житє не більш, як гірка помилка шляхотних лицарів нашої землї.

„Ой Боже, сеж мій син, у якого я вклав всю душу свою, всї найкрасші прагнення батьківщини!...

„Докиж йому страждати? Чи вжеж нема в Радї батьків, які люблять своїх дїтий і болїють за конаючу маму-Батьківщину? Чи вжеж так і віддасьте на знущане одного з перших борців українських отим темним силам?

„О, дозвольте сподїватись, що ми справдї вступили в иншу добу. Дозвольте, бо ій Богу, все пійде прахом, як не будем бороти ся з тими дикими опікунами.

„Володимир Степанківський благає, щоб його було передано в Лукіянівську тюрму в Києві та віддано під справедливий суд в рідній Українї. Чи вже і сього ми не в праві домагатись від російського правительства?

„Чолом бю Шановній Радї і на колїнах благаю: визвольте менї сина, а Українї вірного громадянина. Візьміть його під свій краєвий суд і судіть по всій суворости закона, коли він якийсь шпиг або зрадник, а як що він вірний син України, то дайте-ж йому нарешті волю, дайте... Докиж скитати ся по чужих землях моїй дитині та мучитись ревною любовю до своєї батьківщини? Доки будуть тїшитись над ним вороги?

„Болїючий батько і Українець **сьвящ. Яків Степанківський".**

(„Америка").

Домашна війна в Росії.

(Продовжене зі стор. 1-шої).

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ють, що лише члени установчих зборів є управнені заступати Росію і заключати загальний демократичний мир.

Програма соціялїстів-революціонерів є:

розпустити умучену армію домів,

утворити нову армію з добровольців,

положити конець домашній війні і

проголосити російську републику на федеративних основах.

Програма обіймає також знесенє **приватної власности земельної і удержавленя копалень і природних жерел.**

Соц.-революціонери мають більшість.

ПЕТРОҐРАД, 14. січня. — Під теперішну пору є вибраних около 520 делеґатів до установчих зборів. З тих припадає 161 на большевиків, а 267 на соціялїстів-революціонерів.

Инші партії є малі і переважно зложені з большевиків. **Найбільшу ґрупу становлять Українці в числї 41.** Всї головнійші народности є заступлені аж до Чувашів і Башкірів. Партія кадетів числить разом всего 15 членів.

Большевики розоружили в Харкові український полк.

ЛОНДОН, 14. січня. — Телеґрама бюра Райтера з Петроґраду доносить, що там наспіли вісти про дальшу боротьбу у нутрі Росії.

Телеґрама з Харкова доносить, що большевики отворили огонь з машинових крісів на другий український полк, почім полк піддав ся, складаючи 7.500 карабінів і 13 машинових крісів. Команданта полку арештовано.

Дванайцятьох капіталїстів, мешканців Харкова, візвано до зложеня 1,000.000 рублїв для безробітних. Сю суму розділили міські власти.

В Севастополи вбито 60 офіцирів.

ОДЕСА, 14. січня. — Вісти доносять, що кронштадські події повторили ся в Севастополи, який був сьвідком дводневної різнї корабельних офіцирів в таборі большевицьких моряків. Доходять вісти, **що жертвою впало 60 офіцирів, між тим 4 адміралів і один ґенерал.**

Офіцирів одного корабля замкнено найперше до звісної Мялякової вежі, а відтак їх розстріляно.

Населенє Севастополя переживає страшні часи.

Адмірал Немець, командант чорноморської фльоти, уступив зі свого становища в наслїдок надужить моряків.

Ґен. Каледін посуваєть ся на північ.

ЛОНДОН, 14. січня. — Доходять вісти, що ґен. Каледін посуваєть ся зі своїми війсками у північнім напрямі.

Місто Уфа має находити ся вже в руках большевиків, які заняли банки і державні будинки. Большевики вислали війска з артилерією до Челябінска, де надіють ся поважної битви.

Місто Кілія знищене і спалене.

ОДЕСА, 14. січня. — Місто Кілія (над устєм ріки Дунаю), вичисляє 20.000 мешканців, зване російською Венецією, впало жертвою пожару підчас Різдва. Через перші два дні Різдва бандити грабили, нищили і палили місто. Велика часть міста зовсїм зникла; декуди позістали лише останки.

Знищеня довершили передівсїм жовніри полку, який стояв залогою в місті, при співучасти ріжних волокитів і бандитів, жадних рабунків.

Румунія нарікає, що Росія її три рази ошукала.

ЛОНДОН, 15. січня. — Кореспондент „Таймсу" доносить, що серед румунського народу є сильне обурене проти Росії.

Румуни відчувають, що Росія їх три рази ошукала: найперше царське правительство, відтак провізоричне правительство, а тепер, найгірше зі всїх, правительство большевиків.

Арештоване румунського посольства.

ПЕТРОҐРАД, 15. січня. — В дипльоматичних кругах викликала велике здивоване вістка **про увязнене всїх членів румунського посольства.**

Російські війска опускають громадно румунський боевий фронт так, що зелїзниці є впрост переповнені. В середу в останнім тижни прибуло на одну стацію 60.000 жовнірів. Повертаючи, жовніри покидають оружє і кріси.

В редакцію часописи „Свобода".

Високоповажані Добродії!

Час в торговлї чи промисловости — се гріш, а час в політиці даної нації — се питане житя і смерти.

„Куй зелізо, поки горяче" — каже мудра народна приповідка, тому і нам, Українцям, треба кувати зелізо нашої національної справи зараз, тепер, щоб не захололо, і то не покладаючи рук — всі, спільними силами, і учені і не учені, і редактори і робітники, чоловіки і жіноцтво — всі, всі...

Теперішна сьвітова війна розворушила сонний, заспаний сьвіт. Повстали і повстають щоденно великі явища, великі несподіванки... Сьвітове житє кипить, клекотить... Всюди політика, всюди дипльоматія. Говорить президент Вілсон, говорить Ллойд Джордж... На воєннім театрі печеть ся „мир" без мира... До житя повстають „мерцї" — нації, „мерці", невільники-народи... Всі прагнуть до вільного житя, всі борють ся за вільний і теплий кутик під сонцем.

Фінляндія вже самостійна і, яко така, є вже признана деякими державами. Україна також вільна, сама рядить своїм власним житєм і має за собою як моральну так і грізну та могучу фізичну силу близко 40-міліонового народу. Україна має за собою велику і славну історію та знамениту минувшість. Але сего всего ще мало... Про нас дуже мало знає сьвіт. Наша минувшість, наша теперішність, наша історія і житє, яко окремої відрубної нації, це дуже мало є відомі великим народам сьвіта. Нас ще в очи не виділи — ми довгі віки були сховані в темнім куті у темного царату, у темної державної Росії... Чужинці раменами здвигують та запитують один другого: „Що то є та Україна? Де вона взяла ся, що так мов би в миг ока, несподівано, перед нами повстала з небутя в своїй повній теперішній могучости і силі?"... Але факт є фактом, що Україна **була, є і буде!** Навіть Москалї, що мовби ще вчора голосили, що України нема, що Україна се вигадка — вони нині є примушені самим житєм рахувати ся з дійсним фактом, фактом істнованя колись „ненависної" їм України! Шила в мішку не втаїш, а близко 40-міліонового народу не заховаєш, не замовчиш. „Да, Украіна єсть". — Москалї сказали. Хто би не був тепер на чолї Росії, Росія тепер веде дипльоматичні зносини і переговори з Україною, як з чужоземною державою, так мов би Україна ніколи й не була в російській державній неволї.

Ми, Українці в Америці, будучи частиною Вільної України, в даній хвилї, є тут з політичного боку не чим иншим, як одним великим **інформаційним бюром** про Україну для Америки та й для цілого сьвіта, завдяки тому, що Злучені Держави Америки тепер є центром сьвітової політики. Ми є тут мов би малим взірцем того великого, там за океаном — взірцем України, Української Републики! Нашим сьвятим обовязком є сказати чужим людям: хто ми є, чиї ми діти, за що нас було закуто в кайдани неволї сотками літ та... до чого ми стремимо. А коли ми є взірцем, малою частиною Вільної України, то й житє наше тут **мусить бути здоровим,** бо на нас дивлять ся, нашому житю придивляють ся, нас студіюють люди з боку з подвійною енерґією, нами є зацікавлений цілий сьвіт... А у нас ще тут ведуть ся й до сего часу маленькі хатні непорозуміня... А чи не встидно нам, всім Українцям в Америці, в так важній хвилї, хвилї воскресеня нашої Вітчини — України, вилазити перед чужинцями з подібними своїми хатними непорозуміннями? Час вже покласти тому всему конець! Українець є Українцем, чим би він не був: чи радикалом, чи католиком, чи православним, чи побожним, чи атеїстом; але коли він любить свій край, свій рідний нарід — він є Українцем.

Відтак, нам нема чого сварити ся, бо від сего дуже велика шкода для нашої вільної Вітчини, бо коли в сімї всі сварять ся, то в хаті холодно...

В імя добробуту, в імя слави й величности Матери-України, прошу Вас, Добродії, завізвіть цілу українську кольонію в Америці до згоди, спокою та солідарної співдіяльности в активній праці для добра Великого Українського Народу! Жатва бо велика, а ділателів мало... Тут, на народній ниві, є місце до роботи для всіх тих, що „щиро, не лукаво" люблять свій рідний край, свій рідний нарід: і попови, і дякови, і учителеви, і радикалови, і соціялістови, і... всім і вся... Нехай, замісць сварні, одною гадкою, одною душею, одним серцем любови до Вітчини — України буде переповнена кожда з наших чисельних українських часописий в Америці.

Закопаймо сокиру... Не час тепер зводити особисті маленькі рахунки...

Пару слів: **згода і робота!** — се ціла наша найбільша братня орґанізація в Америці. **Згода і робота!** — се ціла наша програма, се наш золотий національний статут в двох словах. Се є ті дійсні позитивні підвалини нашого продуктивного житя тут в нашій новій Вітчинї — Америці.

Вельмиповажані Добродії! На Ваш щирий поклик **„До згоди і роботи!"** ніхто не посьміє відмовитись, в кім тече українська козацька кров! Лише Каїн, Юда свого рідного народу, зрадник Неньки-України, лише той насьмілить ся пійти Вам наперекір у Ваших великих, щиро народних бажанях.

Весь український нарід в Америці, як один чоловік, як одна душа, одним палким українським серцем **сего лише жде** та — вірю — пійде за кличем Матери-України: **До згоди, до роботи!**

А тоді на цілу нашу тутешну кольонію залунає громовий та грізний голос Народу-Батька, голос України, до своїх дітий:

Хто не з нами, той проти нас!

І дійсно, всім тим, що й надальше будуть мати якийсь свій звичайний наклін до дальшого провадженя своїх лайдацтв на шкоду народови та його краєви, **того і тих** спіткає великий та грізний осуд народу:

Геть Юди, геть зрадники з нашої рідної хати!...

А тоді народна мітла чисто та гарно замете рідну хату і викине всю непотрібну мерзоту... за вікно.

До згоди, до роботи!

Здоровлю Вас,

Максим Хаврюк.

Трентон, Н. Дж., 10. січня 1918.

З минулого.

Осінний настирливий дрібний дощ шкодив здоровлю Марійки. Кашель не давав її спокою, що хвилини примушуючи хапатись за груди і лягати на ліжко. За спину забирала ся, мов лїд, стужа і трусила кволе тіло. Марійка, вісім літ працюючи в грабовській церковно-приходській школї, єдиної нагороди дістала — сухіт. Вже догадуючись про справжний стан свого здоровля — ще вірила, що видужає, ще бажала жити справжним житєм. Вісім довгих нудних зим вона віддала народови, ідейній праці. Але тепер, коли тяжкий навісний кашель перешкаджає працювати, — їй так захотіло ся хоч рік пожити для себе, попробувати розкоший, відпочити, помріяти без перешкод, почитати, пійти до театру...

Думками сягнула вона в ті часи, коли вільною, веселою пташкою кінчала ґімназію. Скільки завзятя, скільки жагучої охоти до праці, скільки любови до темного люду було. Де воно все тепер?

На дворі темнїло. Шелестів дощ. Завивав у комині вітер. Жорстока вогкість лїзла до хати. Душний кашель припинив думки Марійки.

. . . .

Наблюдатель К-о мав з завідуючим ґрабовською церковною школою дражливу розмову. Дивний той батюшка! Що йому шкодить, як у його в школї буде другий здоровий працьовитий учитель?

Шкільне діло пійде красше. Тай хор церковний підтягне. Так дурна-ж голова —, заперся: „не хочу", „не позволю"... Овва — „не позволю", так я й стану його питати! „Не хочу", — подумаєш, велика цяця. Ба, колиб то свині роги! — міркує о. Наблюдатель. А в голос так солоденько: „Пойміть же, добрейший, о. Олег, що школа не богадельня (Божий дім)! Як що ваша вчителька працювати не може, то здравий смисл требує, щоб її увільнити. За що-ж я в самом деле жалованє їй плачу?" Але сей о. Олег окрім того, що „дурний", та ще й упертий: „На милість Божу, о. Наблюдатель, та як же можна хору людину викидати за паркан! Та жеж вона весь свій вік короткий віддала для праці. Дайте-ж їй спокійно дожити недовгого віку! Благаю вас! Є-ж у вас серце! Де-ж вона, самітна, подінеть ся, як ви викинете її зі школи?"

Я вас не понімаю о. Олег! Какоє вам дело до нейо? Пускай себе ідьот на четире сторони. Що ви ей сват ілї брат? Ілї может бить (тут бігаючі очи о. Наблюдателя швидше забігали) у вас с ней... хе-хе-хе...

Завсїди спокійний о. Олег враз спалахнув. „Мерзавець! Тобі катом бути, а не сьвящеником... Будь ти проклятий, падлюга"... Гримнув дверима та зі сльозами образи на очах майже вибіг з канцелярії „отділенія"...

Довго ходив, як той дикий зьвір о. Наблюдатель по кімнаті. Придумував плян цімсти „дерзкому завідивающему".

Нарешті заспокоїв ся, сів до бюрка, встромив нове перо в ручку, облизав його язиком і почав: „В Н. Духовну Консисторію".

. . . .

Минула сувора зима. Батюшка сам цілими днями сидів у школї. Хотів, аби хорість учительки не дала приводу ворогам закинути, що діло не робить ся. Втомлений, по скінченю науки заходив в кімнату хорої, сідав на хвилину коло постелї й, гладячи Марійку по голові, як дитину, розважав її, як умів.

Вже сонечко набавило сьвітла та тепла. Вже травиця вродила ясні квіти. Заспівали пташки... Хора-блїда й прозора, як тінь — Марійка сказала відчинити вікно. Весняні пахощі влили ся в кімнату, спів кайворонка, але заразом і... темна тінь Віщої... Дня 25. квітня не стало Марійки...

Одною могилкою на цвинтарі більше стало, одною чистою душею на сьвіті меньше... Пахуча біла берізка над могилкою зігнула ся, з вітром шелестить. Гірку думку думає над могилкою о. Олег: „Сьвіт во злї лежить... Нема на нїм місця чистим душам. Вовки зїли ягня. Зїли невинне молоде мясо, кров висмоктали, а костомахи кинули. Поживили ся...

„О, Боже, чи ще довго так буде?!"

Безнадійно тужливо шуміла берізка...

Вдома о. Олег застав таку бумагу:

„Указъ Его Императорскаго Величества изъ Духовной Консисторіи... Слушали: Отношеніе Епархіяльного Училищнаго Совѣта отъ 30 января 1913 года за № 120 съ предложеніемъ рапорта Наблюдателя церковныхъ школъ Н. уѣзда отъ 5 ноября 1912 года за № 455 относительно удаленія уволенной учительницы Грабовской школы изъ незаконно занимаемаго ею школьнаго помѣщенія и подтвержденія о семъ N Епархіяльнаго Училищнаго Совѣта отъ 13 декабря 1912 года за № 4832; Постановили: За неисполненіе распоряженія начальства объявить священнику Олегу Тышкевичу строгій выговоръ со внесеніемъ въ послужной списокъ и предписать немедленно же выдворить указанную учительницу изъ самовольно занимаемаго помѣщенія".

За тиждень в консисторії получено відповідь:

Въ Н. Духовную Консисторію священника Олега Тышкевича. Рапортъ.

Честь имѣю довести, что учительница Грабовской школы 25 апрѣля с. г. изъ зданія церковно-приходской школы „выдворена"...

Н. А. Тишкевич.

Темнота.

До житомірського „Громадянина" (ч. 5 й 6) пишуть з міста Олевска, овруцького повіту, волинської ґубернії:

Ще тисячу літ назад літописець Нестор так згадує Деревлян (теперішні волинські Поліщуки): „Звичаї у них зьвірячі, а живуть вони розпустою".

Тепер сей дикий та болотяний край прорізали канали, шляхи, зелїзниці. Заклали ся й школи.

Колись непролазні ліси завзято вирубують ся і випалюють ся (навіть, часом, навмисне), багна висихають, зьвірі пропадають. А давні зьвірячі звичаї Поліщуків таки зістають ся.

От деякі безрадісні події нашого житя:

Вернув ся москаль (салдат) з війска (чи пустили, чи сам утік — хто його знає). Не вподобав ся йому управитель Боровський. Не довго думавши, москаль на дорозі запросив його на бік, неначе для розмови, і застрілив на смерть безборонну людину.

Недавно вигоріла половина Олевска. Згоріло більше ніж 300 хат, і коло 800 родин зістали ся під небом. Кажуть, що загоріло ся в тім місци, де виробляли горівку. Мало сеї біди; ще підкидають листи, що згорить і друга половина.

Інтеліґенція з народом жили, як кіт з псом. А тепер се й позначило ся. Почувши волю, нарід інтеліґенції ні в чім не йме віри, а сам не може розібрати, що воля вийшла не длятого, щоб палити та руйнувати свій рідний край.

Заклав ся в Олевску невеличкий український гурток для національно-просьвітної роботи. Але нічим він себе ще не виявив, та й народу там, здаєть ся, нема.

Щиро бажаємо новонародженому гурткови довго віку і журавлиного крику, як мовляли Запорожці, але тільки **з народом і для народу.**

Петро Столяренко.

ЧОГО ХОЧЕШ ЩЕ, ВКРАЇНО?

Чого свищеш, буйний вітре,
Чого, буре, виєш?
Чого хочеш, Україно,
Чого Ти ще ниєш?

„Поможіть м'ні, сини мої,
Катів побідити
Та австрійську Україну
З собою злучити.

„Тоді будете у мене,
Як у божім раю;
Лиш брат брата обніміте,
Того я бажаю.

„Нехай не йде брат на брата,
Син на свого тата,
Нехай кожда веселить ся
Українська хата.

„Бо тепер я вже воскресла,
Моя слава й воля,
Синам моїм усьміхнулась
Уже красша доля".

Кость Біжик.

Що маємо робити?

В час страшного суду Божого над нами, в час незмірно великих історичних подій, в ту страшну хвилину, коли так мало бракує до того, щоб нам на віки обернути славянське племя в гній для культури більш осьвічених і більше зорганізованих Німців, в такий час не можна зіставати ся „тепло-хладним" сьвідком того, що робить ся. Хочеть ся самому кинутись у вир міжнародної боротьби, як бувало молодим хлопцем кидаєш ся в час пожару до палаючого будинку; хочеть ся щось зробити для загального добра, щоб як найскорше згас той всесьвітний пожар, але щоб ми з того пожару не вийшли в одній сорочці з ярмом на шиї.

Як би то хотіло ся прожити ще на сьвіті хоч день-два без страху перед кровавим нападом Німця, без страху перед хатними ворогами, зрадниками, хуліганами, напасниками, бунтарями.

Як би то хотіло ся хоч почути вісточку, що діло наше повертаєть ся до ладу, до перемоги, а значить — до красшого житя!

Коли наші полки взяли Галич, коли почув я, що там постарались наші Українці, то з радощів не міг втримати сліз і, як біб, покотились вони зі старих очий... О, колиб тільки частійше так доводилось плакати!

Так от, кажу, як би то хотіло ся зробити щось таке велике, щось таке корисне для всього сьвіта, що відразу повернуло би всіх нас до розуму, до совісти, до чесности, до праці на користь вітчині, до любови; що відразу далоб нам і перемогу над ворогами, і мирне жите в нашій вільній автономній Україні, і хороший лад, і все те, що тепер здаєть ся лише сном, чого бажаєш всім серцем, але боїш ся навіть висловити, бо здаєть ся, що не встигнеш ще його договорити, а воно вже як мана, як мрія щезне...

Тільки, як би не працював чоловік над таким завданем, нічого з того не вийде, бо для поодинокої людини таке завдане не по силї, хоч би тою людиною був сам Вернигора.

Колиж так, то що-ж зістаєть ся нам робити, брати мої та діти. Невжеж так таки сидіти при мори, та ждати погоди? Чи можнаж так таки все зложити на когось, аби всьо зробив хтось, а нам щоби з того всім було добре? Ні, мої кохані! Не можна одному весь Божий сьвіт переробити. Длятого кождий найперше повинен приглядіти ся до себе, та коли треба — переродити ся самому; далї можна навернути на корисну працю своїх кревних, сусідів, знайомих. А коли хто оберне десять душ до щирої, чесної праці на користь рідного краю, оберне до чесного житя, сей вже „велій наречеть ся в царстві Божім", сей вже не марно прожив свій вік та тяжку добу в житю рідного краю.

Давайте-ж, коли так, братики, щось робити, працювати, давайте хоч кричати, ґвавтувати... При пожарі в селї я не раз бачив, яку велику вагу має дзвін, або крик, особливо в ночи... Давайте-ж, кажу, кричати. Хто у себе на селї кричить, хто по містах на зібранях, мітінґах, а хто в ґазетах, часописях. А про що-ж кричати? Та про пожар, про нещасте з батьківщиною. Горимо-ж ми, зрозумійте, горимо! Ось вже пожар обіймає будинок навкруги, згине в неситім огни все, що придбало ся за тисячеліття! Ще не все тимчасом згоріло, ще можна дещо вратувати, але ніхто нічого не робить: одні гріють ся, другі курять люльки, заложивши руки за спину, треті — крадуть добро з палаючого будинку, четверті — сплять, щесті — стоять переляканї та не знають, до чого приступити, за що взяти ся... (Ой, не витримаю! Сьміх мене бере: міністер народної осьвіти з ляку схопив букву „ять" та бігає з нею, як курка з яйцем...). А тут вже огонь, спаливши стріху, береть ся за стіни, переходить в середину будинку. От-от займеть ся те, що найдорозше для господаря... Ґвавтуймо-ж, мої милі, може пробудить ся наш „пожарний обоз", може знайдуть ся, збіжать ся сьміливі, хороші, навчені до того, щоб гасити полумя, люди; може вони потрафлять дати ратунок. Невже-ж серед нас нема нікого чесного, розумного, щирого; невжеж усі зподлили ся, запродали ся ворогови; невжеж усі глядять тільки своєї користи? Невжеж нема знахора, щоби зігнав сон з нашого „пожарного обозу", безсиле з нашої армії, завороженої чарами німецької відьми?

Але не всім нам тільки й робити, що кричати. Сю роботу треба зіставити нам, старим, котрі до другої роботи нездатні. Хто може володіти руками, хто має при собі якесь знаряде — йдіть до більшої праці, беріть ся до чогось більше корисного, ніж крик. Я сказав би так: хто має силу, здоровле — йдіть на фронт, бийте ся, воюйте. Хто має гроші — давайте їх урядови, купуйте „Заем Свободы"; коли можете — офіруйте частину, жертвуйте, не тримайте гроший у запічку, бо то великий гріх перед вітчиною. Хто має хліб — давайте його в армію, везіть його в міста, на пристані, на стації. Не чекайте більшої ціни, бо то гріх; не кажіть: дайте нам зелїза по дешевій ціні, дайте нам матерії на одежу, тоді ми дамо хліба.

Знаєте, що не всі по містах кують зелїзо, та торгують матеріями, а хліб їдять усї, навіть найбіднійші, котрих по містах більше ніж по селах... — Хто має здорові руки, тим я кажу: най вони збирають урожай, молотять зерно, косять сіно, печуть хліб, най годують армію, годують нарід. Ніхто не повинен сидіти без діла.

А всім разом, — всім, хто має совість, хто має серце в грудях, — я кричу: ловіть, люди, злодіїв, ловіть коноводів, дезертирів, бунтарів, німецьких шпигунів; ловіть, ведіть їх до суду, до тюрми, до кари, бо то вони запалили будинок нашої батьківщини, бо то вони не дають тепер загасити пожежі.

Чи мало я вам, брати мої, задав роботи на сей раз? Мабуть досить, аби подужали. Коли мало, то за тиждень знов завдам. Тимчасом — бувайте здорові!

Дід Опанас.

(„Громадянин").

Пекучі питаня.

(З житомірського „Громадянина").

Хто знає село, хто любить селян правдивою любовю, той завше, а особливо тепер, повинен допомогти їм щирим правдивим словом та працею, бо в своїй більшости — селяни темні люди, неосьвічені наукою.

На сором нам та на радість ворогам нашим і прихильникам старого самодержавного ладу, по деяких селах робить ся таке, що й подумати страшно. Ґазети подають, що подекуди селяни замісць добра роблять зло, замісць розумної свободи, чинять свою злу волю, **що вже зветь ся не свободою, а сваволею та що найскорше заводить людий в неволю.** Чутка є про страшні розбої, крадіжи, насильства, бунти.

До селян тепер звертаєть ся богато всяких людий, так званих красномовців — „ораторів" аґітаторів. Кождий починає вчити селян.

Когож слухати? Що робити? Як тепер жити?

Сї пекучі питаня дуже хвилюють селян. Страшні хвильованя затоплюють кораблї. Треба берегти свій „корабель свободи"! Селянам потрібна ясна відповідь на сї пекучі питаня, бо час іде, і хвильоване ще бушує.

Я радив би ось-що братам селянам: Вислухати можна кождого, як що є час, алеж і солодкі слова мають не однакову ціну. Найкрасше всього треба просити красномовця (оратора) говорити прилюдно. Далї треба добре обміркувати те, про що казав красномовець, а потім уже постановити вирок (приговор) коли робити те, до чого закликав красномовець: чи зараз, в першу чергу, чи потім, трохи згодом; чи може й ніколи, як що він говорив чорт зна що. Найголовнійша річ — се згода в кождім разі більшости селян. Тільки треба, як кажуть розумні люди, не про себе найперше думати, не про свою власну користь, а на все дивитись ось-як: **чи допомагає та чи инша справа закріпленю тої свободи, яку насилу здобуває собі наш люд, — закріпленю того нового красшого житя, якого так бажають наші люди.**

Перша річ, котра допомагає нам в справі нового вільного красшого житя, се згода слухатись нашого народного „временного" тимчасового правительства, коритись його волї з охотою, мати тверду віру й надію, що воно доброю дорогою веде нас до красшого бажаного житя.

Друга річ: се згода допомогати в сї дуже тяжкі часи державі нашій грішми та хлібом. Ховати хліб та гроші по коморах та закутках — се значить красти в самих себе зброю, котра потрібна для скорійшого кінця війни та задля будованя нового красшого житя. Гроші треба позичати казні з охотою, мов рідній матери. Се значить треба купувати папери — облїґації „позички-волї". **Ся позичка нам всім на користь буде, а ворогам на погибель.** Чим меньше гроший на руках у нас, тим більшу вони мають вартість, бо, маючи паперові гроші, казна меньше віддає чужим народам-державам золота: воно лишаєть ся в нас у казні. Щодо хліба то також треба нам самим із охотою продавати казні по ціні, яку ухвалив новий народний тимчасовий уряд. Без гроший та хліба не бачити нового вільного сьвіта, красшого житя!

Трета річ: се згода жити між собою, як з братами, по правді, по совісти, памятаючи, **що не так від добрих законів стає красшим, лекшим, вільнійшим жите, як від справедливого, чемного справованя між собою та всіми другими.** Не забувайте, що спокій та лад, то Божа благодать, що сам Господь допоможе людям скласти нові хороші закони, та завести новий хороший державний народний — демократичний лад, як що вони (люди) в своїм житю будуть шукати і в словах і в ділах правди Божої.

Остання річ: се згода працювати й працювати кождому з нас в тім ділї, до якого хто здатний, щоб як найскорше викувати красше жите, красшу силу і волю. Час праці не жде. Треба всім переконати ся, **що від теперішної нашої праці залежить, або бути нам господарями в своїй державі, або знов віддати себе в страшну неволю, та бути рабами.** Ледачий чоловік і жінка — то ворог сам собі, а потім і другим.

Я знаю, як важко селянам та другим людям здійснити в своїм житю сї всі справи, про котрі я кажу. Алеж вони можливі і конче-конче потрібні. Їх виконати — то наш сьвятий обовязок. Люди осьвічені, особливо ті, котрі тепер жиють по селах, повинні допомогати темним селянам в їх пекучих питанях. Богато добра можуть зробити для селян батюшки та учителї сільських шкіл. Їх обовязок подати один другому руку, зєднати ся самим, самим учити ся, читати, думати, щоб силу мати допомогати другим, особливо селянам. Час праці настав! Ну, то до праці, брати!

Сьвящ. В. Вишнівський.

Купуйте Календар У. Н. Союза. Коштує 50 цен. разом з пересилкою.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗА

за місяць грудень 1917 р.

УВАГА,

котру кождий місцевий Урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць грудень 1917 р. як суспендовані або виключені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і надалї бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (січня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всї свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця січня 1918 р., то в лютім 1918 р. мусять виповнити нові аплікації (просьби о принята), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю грудню 1917 р. взяли переступні листи, а ще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю січню 1918 року, бо на другий місяць, т. є. в лютім 1918 року вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принята).

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Братство св. Михаїла в Ром, Н. Й.

В. 121. Вілавський Іван, Чах Іван, Стефанюк Николай, Гицуляк Іван, Павелко Михайло, Кравець Іван, Берлук Дмитро, Чуйко Василь, Череватий Пилип, Бойко Іван, Кізима Петро, Мельник Петро, Бойко Василь, Мудрик Йосиф, Мовлір Гаврило, Слободян Олекса, Гудуляк Йоаким.

Товариство ім. Тараса Шевченка в Тавтон, Масс.

В. 122. Лода Марко, Проніцький Михайло, Сідлїнський Кароль, Теренюк Максим, Штойка Томко, Сошек Петро, Шобер Казьо, Сусоль Михайло, Бабуховський Іван, Зеліско Гнат, Пунда Антін, Маршалек Владислав, Давидчук Ілько, Турчало Василь, Соколовський Михайло.

Товариство ім. Богдана Хмельницького в Майнерсвіл, Па.

В. 126. Гладиш Іван, Гуляла Іван, Гладиш Анна, Шупер Йосиф, Піх Теодор, Фаєк Данило, Підгірний Михайло, Путко Михайло, Присташ Параскевія.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Коритар Петро, Дяк Стефан.
В. 2. Воргач Іван (мол.), Карпяк Андр.
В. 6. Бутер Василь.
В. 7. Мельник Юстина.
В. 9. Пограничний Ілько, Майкович Розалія.
В. 16. Магомета Стеф., Байдра Павло.
В. 22. Шимко Гринь.
В. 27. Лахота Йосиф.
В. 32. Винніїчук Юрко.
В. 35. Ваврик Іван.
В. 38. Майкович Анна (Тоца), Наміснак Михайло.
В. 41. Ленак Константин, Завійський Тимко, Романишин Василь, Луговий Йосиф, Садовський Іван.
В. 42. Дубинецька Катерина.
В. 44. Ленак Стефан, Демчак Стефан.
В. 47. Гоган Стефан, Матвей Анна.
В. 57. Байар Григорій, Гобура Григорій.
В. 58. Демко Михайло, Крук Кирило.
В. 59. Рубашок Кирило.
В. 61. Зелінчин Григорій.
В. 62. Шкурко Стефан.
В. 67. Нестор Героним, Вітишин Дм.
В. 69. Загоруйко Ева.
В. 70. Зартва Михайло.
В. 75. Буката Онуфрій.
В. 76. Смаль Лаврентий, Гнатишин Василь, Стойко Василь, Пилипчук Григорій, Лисак Олекса.
В. 80. Солан Йосиф.
В. 83. Маліновський Григорій, Марущак Анна, Красія Ева, Клапко Михайло.
В. 85. Макарин Теодор.
В. 87. Шарак Дмитро.
В. 95. Кріль Василь.
В. 96. Войтович Стефан.
В. 98. Малиса Стеф., Долинський Павло.
В. 99. Трешелюк Михайло, Сидорко Юрко, Корнова Павло, Мархевка Николай, Трешелюк Анна.
В. 100. Гойнанович Антін.
В. 102. Кальнук Тимко.
В. 103. Лути Михайло, Яремчук Василь.
В. 104. Федейко Кароліна, Федейко Ів.
В. 105. Маслюк Тимко.
В. 114. Яців Николай, Волошин Іван, Камінський Іван.
В. 115. Окубак Ігнат, Дяль Іван.
В. 116. Коцюбінський Василь.
В. 120. Заріцький Іван, Поливка Юрко, Мельник Іван, Порада Андрей.
В. 132. Куляс Павло.
В. 133. Петрик Іван.
В. 135. Терлецький Михайло.
В. 136. Стефошка Іван, Словіковський Вікентий.
В. 142. Ошипко Николай.
В. 147. Кіцак Іван, Вітик Андрей.
В. 151. Гуцайлюк Параня.
В. 155. Мельникевич Николай, Циріг Павло, Сляш Марія, Демсіпака Анна, Марайська Марія, Сидор Антін, Сляш Катерина.
В. 170. Горечко Петро, Наумович Вас.
В. 179. Дмитришин Михайло, Воляньський Стефан.
В. 180. Миколович Николай.
В. 206. Борис Андрей, Гурбель Стефан, Мішанець Павло, Ящишин Михайло, Василишин Пилип.
В. 211. Борис Ілько.
В. 217. Мазурик Марко, Вовк Онуфрій.
В. 218. Дашко Стефан, Бурий Михайло, Ровко Василь, Дашка Стефан.
В. 220. Пись Григорій, Осадчак Іван, Вітук Іван.
В. 221. Зубрицький Іван, Сеник Катерина.
В. 231. Лукасевич Антін, Малафій Леон, Чечіль Томко.
В. 237. Шкларук Рудольф, Василяк Василь, Яворська Теодозія, Цюпик Юлія.
В. 239. Тогончин Іван, Луків Йосиф, Паращак Іван, Балїцький Павло, Шекор Юрко.
В. 248. Пушкар Стефан, Лапка Косць, Панькін Василь.
В. 258. Берберк Іван, Афтанас Ник.
В. 276. Домарадський Олекса, Хлиста Теодор, Мельничек Стефан, Стубан Максим, Потуфкала Анна.
В. 288. Шкромида Василь, Стецула Вас.
В. 295. Бур Йосиф, Воронич Михайло, Чайковський Олекса, Ганковський Іван.
В. 296. Швець Данило.
В. 300. Шеремета Николай, Спілецкий Петро, Скадерський Теодор, Федаш Василь, Оват Іван.
В. 316. Падучак Дам., Гнатків Василь.
В. 317. Фаворак Фільо, Фургаль Лесько, Мельниченко Андрей.
В. 330. Овренка Дмитро.
В. 332. Кибайло Василь.
В. 336. Слюсарчук Павло, Бучик Михайло, Тарчанин Василь, Гуль Михайло, Война ович Василь, Данчук Михайло, Данівко Лесь.
В. 338. Грицько Іван.
В. 339. Романюк Николай, Трепич Трофим.
В. 342. Мікновський Дмитро, Пош Йосиф, Коваленич Михайло, Запько Мих.
В. 355. Шалко Іван.
В. 363. Базов А. Марія.
В. 364. Білецький Михайло, Бурко Михайло, Бусько Катерина, Шарко Анастазія.
В. 370. Довгий Михайло.
В. 385. Царій Петро.
В. 388. Волошин Іван, Городиський Прокопик Іван, Пужаковський Василь, Гоцинець Василь.
В. 396. Курпа Теодор, Стацько Михайло, Андрухів Іван.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 14. Матейчук Михайло.
В. 17. Катанський Михайло.
В. 18. Сорокушка Григорій.
В. 41. Матко Кароль.
В. 48. Кувенко Ілько.
В. 58. Міханік Теодор, Чарчук Юрко.
В. 70. Чоспик Дмитро.
В. 74. Гуменюк Йоаким, Рудий Теодор, Кравчук Теодозій.
В. 87. Троянцовський Павло.
В. 106. Прийма Іван.
В. 124. Радь Константин.
В. 125. Білик Марія.
В. 147. Луців Юрій, Крупка Панько, Чорний Стах.
В. 223. Кроковський Йосиф, Мартинів Григорій, Демко Теодор.
В. 229. Бринлов Василь, Буч Федор, Федорович Йосиф, Яворський Петро, Мехнич Стефан, Маркович Йосиф, Вандиковський Адам, Федорович Анна, Мехнич Николай, Сахрин Гриць.
В. 270. Чорний Мартин.
В. 273. Шилак Теодор, Копюса Йосиф.
В. 282. Осик Іван, Лесюк Іван.
В. 316. Махнах Іван.
В. 334. Мисей Тома.
В. 336. Сталишк Йосиф.
В. 349. Гель Марія.
В. 383. Клим Іван.
В. 385. Грицак Іван.
В. 394. Дичка Марія.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ (ЛИСТАМИ) КАРТАМИ.

В. 27. Бацка Василь.
В. 35. Круба Анна.
В. 37. Слободян Гаврило.
В. 59. Навроц Пилип.
В. 61. Антонишин Стефан.
В. 78. Задійко Павло.
В. 102. Колода Іван, Заузляк Андрей.
В. 127. Гудул Касі.
В. 147. Кутнянський Дмитро.
В. 165. Каркут Петро, Гасин Йосиф.
В. 170. Тисаровська Михаліна, Демкович Анна.
В. 179. Матраль Николай, Грошко Ілько, Городиський Василь, Кіс Дмитро, Мінаяк Іван.
В. 211. Демкович Григорій, Демкович Марія, Ласів Сенько, Лепишин Николай.
В. 213. Осадчук Василь.
В. 223. Холак Іван.
В. 247. Пирковнюк Атанасій.
В. 259. Наслянець Катерина, Білик Марія.
В. 276. Фірич Іван, Фірич Марія.
В. 296. Демчина Микола, Демчина Юлія.
В. 317. Сушевська Катерина, Сушевський Кирило.
В. 322. Кукула Ева, Кукула Іван.
В. 341. Москалюк Павло.
В. 355. Колодчук Кул. Михайло.
В. 381. Андрейко Іван, Ялїа Пилип.
В. 400. Місько Гринько.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК

В. 2. Шуляк Іван.
В. 7. Федорович Мартин.
В. 12. Шпак Николай.
В. 21. Гиндович Дмитро.
В. 28. Поліщук Іван.
В. 35. Педенська Юлія (з Добров.).
В. 40. Труш Михайло.
В. 45. Григорчук Стефан.
В. 47. Зоханівський Іван.
В. 49. Кармал Йосиф.
В. 56. Шефчук Франко.
В. 61. Терпко Гнат.
В. 70. Белчава Павло, Кот Стефан, Павлик Павло, Павлик Евфрозія, Медвідь Семан, Костецький Володимир, Підупчишин Ілія.
В. 85. Василик Юстина, Василик Петро.
В. 91. Кетаник Блажей, Шпил Стефан, Мидинська Михаліна, Шпотко Йосиф.
В. 95. Кобаль Семен.
В. 101. Лис Гаврило.
В. 109. Шевчик Теодор, Шевчик Катерина, Шоніковський Андрей.
В. 110. Крушельницький Іван.
В. 111. Ярима Галтанас, Цепил Юрко, Пишняк Семен.
В. 112. Малаховська Анна, Роман Марія.
В. 117. Салабай Роман.
В. 119. Мостовюк Анастазія.
В. 123. Сиоак Іван, Комар Анна.
В. 136. Артус Василь, Гамуляк Юрко.
В. 137. Пятковський Іван.
В. 146. Кравець Николай, Ґерич Андрей, Бозакевич Андрей.
В. 147. Продан Іван, Войтович Дмитро, Когут Іван, Брочковський Людвик, Данилів Іван.
В. 149. Ленько Михайло.
В. 160. Ситович Петро, Прийма Прокіп, Лаврик Катерина, Міса Владислав.
В. 175. Кривий Михайло, Федоренько Матвій.
В. 186. Капітула Марія.
В. 220. Сидор Андрей.
В. 221. Волковецький Василь.
В. 233. Латишевський Михайло (с. Ів.).
В. 239. Конюх (Гвіздь) Анастазія.
В. 241. Шевчук Іван.
В. 244. Ядечко Йосиф.
В. 288. Цїп Григорій.
В. 292. Коваль Текля, Чорній Настя, Чорній Василь.
В. 309. Тиркала Максим.
В. 308. Шалапій Іван.
В. 316. Струтинський Павло.
В. 326. Стахів Іван, Шиманський Станіслав.
В. 330. Заверуха Гарасим, Комановський Іван, Кифор Михайло.
В. 334. Васильків Марія, Васильків Василь.
В. 336. Лазука Антін, Гумницький Михайло, Яцин Іван, Пелех Володимир, Пільчак Панько.
В. 338. Кінаш Михайло.
В. 341. Гнатків Николай.
В. 349. Дмитрів Йосиф.
В. 363. Підснальний Михайло, Ковальчук Іван Курек.
В. 367. Перчик Николай (стар.).
В. 369. Ферко Тимко.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ КАРТИ (ЛИСТИ).

В. 15. Слободян Гаврило.
В. 47. Фірич Іван, Фірич Марія.
В. 50. Живаляк Іван.
В. 65. Фортуна Дмитро, Фортуна Антін.
В. 70. Дмитрів Михайло.
В. 75. Савчин Николай.
В. 88. Мицяк Андрей, Мицяк Марія.
В. 91. Колодчак Кузь. Михайло.
В. 102. Пирковнюк Атанасій.
В. 117. Пацлус Вас., Смоляр Серафим.
В. 125. Білик Марія.
В. 160. Бордун (Горинь) Параньна.
В. 179. Картичак Михайло, Силяник Юрко.
В. 221. Шпікула Константин, Шпікула Ілія.
В. 225. Кроковський Йосиф.
В. 282. Лесюк Іван, Трач Николай.
В. 293. Павчак Юліян, Павчак Парасевія.
В. 318. Барицька Параска.
В. 324. Шепотюк Стефан.
В. 336. Станкратдук Антін.

Відділ 360. зістав розвязаний.

В. 360. Колода Іван, Матраль Николай, Заузляк Андрей, Бариляк Іван, Бариляк Михайло, Балючинський Петро, Демчина Микола, Дан Гриць, Грошко Ілія, Гатала Андрей, Городиський Василь, Кіс Стефан, Кіс Іван, Ковтун Іван, Кіс Григорій, Кіс Дмитро, Місько Гринько, Павук Михайло, Павук Антін, Сітар Антін, Сташків Григорій, Бариляк Марія, Демчина Юлія, Сташків Анна, Онишкевич Володимир.
В. 365. Залїйко Павло.
В. 380. Сорока Анна.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 1. Олесьневич Матвій.
В. 4. Варан Теодор.
В. 68. Стрихарський Іван.
В. 98. Хованський Яким.
В. 102. Василь Михайло.
В. 112. Тростяк Анна.
В. 195. Михальчик Лукач.
В. 369. Бодзяр Максим.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю падолисті 1917 р. було членів в У. Н. Союзі	9.853
В місяцю грудню 1917 р. принято нових членів до У. Н. Союза	225
В місяцю грудню 1917 р. принято наново в члени У. Н. Союза	43
В місяцю грудню 1917 р. принято з переступними (листами) картами до У. Н. Союза	41
В місяцю грудню 1917 р. перейшло з инших кляс посмертного	8
Разом	10.170
В місяцю грудню 1917 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок чи инших причин	83
В місяцю грудню 1917 р. виключено за неплачене місячних вкладок чи инших причин	8
В місяцю грудню 1917 р. взяло переступні (листи) карти	55
В місяцю грудню 1917 р. перейшло до инших кляс	8
В місяцю грудню 1917 р. померло	8
Разом	162
В місяцю грудню 1917 р. У. Н. Союз числив членів після місячних кляс посмертного	10.008

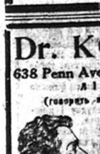
ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса A $250	395
Кляса AA $500	4.290
Кляса B $750	138
Кляса C $1000	5.133
Кляса BB $1500	46
Кляса CC $2000	6
Разом	10.008

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.,
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Другий зїзд духовенства та мирян волинської епархії.

(„Громадянин", ч. 5 й 6, з 27 липня 1917).

Другий Епархіяльний Зїзд духовенства та мирян волинської епархії, що відбував ся при кінци минулого місяця в Житомирі, не міг не торкнути ся українського питаня.

Але тоді як перший Зїзд висловив ся одноголосно про найширші заходи щодо українізації школи та церкви, сей другий Зїзд вже не був одноголосний в українськім питаню. Деякі приватні особи, як з духовенства так і мирян, ставили ся вже до українства коли не зовсім ворожо, то з недовірем, а в повідомленях з місцевостий подали звістки про байдужність сільського люду до українського питаня, а часами навіть і ворожнечу (м. Полонне).

„Кієвлянин" та москвофіли зробили своє подле діло і в одномастній семї волинського духовенства почав ся розбрат. Правда, таких окремих „зляканих" Українців і серед духовенства мало, але завше то гірко знати, що й серед нашої семї знайшлись вони. Можна думати, що успіху такі „пораженці" мати не будуть, бо кожде їх заявлене визивало з боку зібраня бурні протести.

Найбільше прикро було чути протести проти українських домагань з боку селян. Хто всців їх так надратувати?

А може то виходить цілком так, як говорив на Зїзді делегат дубенського повіту, панотець Скородинський, котрий сказав, що як дитину відняти від рідної матери, та виховати між чужими людьми, то за якийсь час вона вже не пізнає матери; буде від неї відвертати ся. Така анальогія цілком справедлива і тільки вона дає зрозуміти становище нашого селянства в українськім питаню.

Щодо резолюцій по українським питаням то Зїзд виніс на сей раз ось-які:

1) Зїзд духовенства та мирян, визнаючи, що нормальне жите волинської епархії стане можливим тільки при повнім зєднаню духовенства з народом на ґрунті близького до народних потреб церковного устрою, висловлюєть ся за вільний розвиток і самоозначене українського люду в згоді з резолюціями минулого Зїзду, при умові невіддільности України від російської держави.

2) В справі про межі та характер автономії України, яко питаня цілком політичного, Зїзд дає кождому синови волинської церкви згідно з духом християнства волю.

3) Витаючи заклик універсалу Української Центральної Ради з 10. мая 1917 року до великої праці будованя нового житя на Україні, Зїзд пропонує волинському церковному суспільству вжити всіх заходів для того, щоб в основі тої праці лежали творчі, організуючі та єднаючі начала, а не розрухи й анархія.

4) Після того, як тимчасовий уряд по виданю універзалу в своїй відозві до українського люду висловив ся зі співчутєм до його прав на самоозначене політично-культурне та економічне, Зїзд висловлює йому свою віру і закликає всіх підтримати тимчасовий уряд в його трудній боротьбі з ворогами здобутої революцією свободи.

5) Гадаючи, що негайне та рішуче переведене реформ, звязаних з українізацією церкви та школи, може викликати на місцях перешкоди, які будуть мати підставою загальну непідготовленість до того народу, — Зїзд пропонує пастирям та народним учителям мудру осторожність та поміркованість; але вони повинні виникати з любови до рідного краю й мови, а не з неохоти виконати справу.

6) Зїзд визнає необхідним поручити відповідним установленям негайно подбати про організацію забезпеченя шкіл та церковних і шкільних бібліотек українськими виданими та підручниками, а коли буде трудно їх діставаки, то подбати про видане їх.

7) Зїзд категорично заявляє, що національною вірою українського народу він на підставі історії краю визнає восточне православе.

Разом з сим Зїзд визнає необхідним приняти такі заходи, щоби вернути церковну службу до давного місцевого укладу: 1) вернути ся до стародавних звичаїв та до старого требника; 2) церковну науку давати на місцевій рідній мові; 3) вимовляти богослужебний текст, зближаючись до розговірної мови; 4) заводити всюди загальні співи (всею громадою).

До резолюцій Зїзду можнаб додати ще таку коротеньку: Положивши руку на рало, не оглядаймось, пан-отці, вспять, а ведім свою борозду до кінця, щиро працюючи на національній українській ниві, бо тільки українська нива уродить для вас хліб.

Сьвящ. П. А.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 20. січня, точно о годині 1.30 пополудни, в гали німецькій. Просить ся всіх членів аби явили ся на означений час. На сім мітінґу маємо ще пару справ до полагодженя: одно, що ще маємо поправити братський статут, друге: пригадуєть ся тим членам, котрі забрали листи на дар для сиріт, аби їх принесли зі собою. Пригадуєть ся всім, що У. Н. Союз буде приймати нових членів за половину вступного через три місяці: січень, лютий і марець. Тож обовязком кождого члена привести хоч по одному новому членови, яко Різдвяний дар. А ви, Українці і Українки, котрі ще не стоїте в жадній запомоговій організації, прийдіть на сей мітінґ і впишіть ся до нашого братства і до У. Н. Союза. За одного доляра станете членом У. Н. Союза і забезпечите себе і свою родину. Прийдіть, а не пожалуєте! Мітінґи будуть відбувати ся кождої третої неділі по першім.
— І. Семенина, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Мітінґ товариства ім. Ів. Франка, від. 83, відбудеть ся 20. січня б. р. в домі У. А. Горожан під ч. 822 Н. Френклін стр. Просить ся всіх членів, щоби зійшли ся як один, бо є важні справи до полагодженя. Хто з членів не явить ся на мітінґу і не заплатить своєї належитости, то наразить ся на суспендацію, бо товариство не буде платити за нікого. Рівнож будемо приймати нових членів до тов-а після ухвали, а до У. Н. Союза за половину вступного, т. є. за $1.00. Обовязком кождого члена привести до товариства нового кандидата в члени.
— Заряд Тов. ім. Ів. Франка.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний, перебуваючи під перу в Гамбурґ Санаторіюм, Па., складаю сердечну подяку Хв. Урядови У. Н. Союза за уділене мені підмоги з фонду убогих в кроті 50 долярів. При нагоді взиваю щиро всіх Українців і Українок в Америці, аби вони вступали в члени У. Н. Союза, бо се є найсильніша і найліпша наша запомогова організація тут на чужині. Я хвалю У. Н. Союз не тому, що я є його членом і що він запоміг мене тепер у біді, але тому, що живу в Америці вже 19 літ і за той час я мав довголі нагоди придивити ся, що котра організація варта. Хто мені не вірить, нехай запишеть ся до У. Н. Союза, а переконаєть ся сам. — Здоровлю всіх членів нашої дорогої організації і остаю з правдивим поважанєм, Мих. Месарч, член 3-го відділу У. Н. Союза, в Мт. Кармел, Па.

АНСОНІЯ, КОНН.

Позір! Українці! Позір!

Український Драматично-Співацький Кружок з Дерби, Конн.
— відограє —
в суботу, дня 19. січня 1918 р.
в „Джерман Гол"
на Мейпл улиці в Ансонії, Конн.
театральне представлене
„С Т Р А Й К"
сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині, твір Н. Струтинського.

В представленю відгравати будуть слідуючі особи:

Вовоман Підскакевич, типовий „батька" середних літ ... Петро Кендзерський
Регентий, чоловік старший ... Гр. Князевич
Настуня, його дочка ... Анна Томцьо
Маруся, подруга Насті ... Текля Семчишин
Іван, жидівский шинкар ... В. Калина
Семен, академик ... Теод. Михальчук
Василь, молодий господар ... П. Гищук
Василиха, його жінка ... Марія Короляшин
Николай, молодий парубок ... Іван Матофій
Матій, молодий парубок ... Петро Вовчук
Мордко, арендар ... Василь Кривків
Павлуньо, школяр ... Еміль Томцьо
Юрко, школяр ... А. Томцьо
Жандарм ... Стефан Баюс

Початок представленя точно 6.30 вечер.
ЦІНА МІСЦЬ: І-рядне 50 цнт.; Галерія і ІІ-рядне 35 цнт.

По представленю відбуде ся
ВЕЛИЧАВА ЗАБАВА
з танцями при звуках добре вишколеної орхестри ансонійської.

Просить ся всіх довколичних Українців прибути як найчисленніше. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 5-7

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З ШІКАҐО І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Пораз перший в Шікаґо Аматорский Драматичний Кружок з Вест Пулман, Ілл., відограє штуку
„ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ"
в 3-ох діях, Гр. Солодковича
в неділю, дня 20. січня 1918 р.
в гали п. Станціка, 205 Іст 115 ул., Кенсінгтон, Ілл.

Тож просимо всіх Українців як з Шікаґо так і околиці, прийти на се представлене, бо рідка нагода таку штуку побачити.
Початок о годині 5.30 пополудни.
ВСТУП 75, 50 і 35 ЦНТ.
Музика добірна. Буфет у власнім зарядї.
По представленю баль до год. першої в ночи.
Добра нагода для тих, котрі хотять розвеселитись.
За добру забаву ручить
4,6,7 КОМІТЕТ.

ТАВНТОН, МАСС.

Тов. Тараса Шевченка, від. 122 У. Н. С. в Тавнтон, Масс.
— уряджує —
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в суботу, дня 26. січня 1918 р.
о годині 3-ій пополудни,
на галї під ч. 420 Бей стріт,
Whittenton, Taunton, Mass.
Музика добірна. Вступ 25 цнт. від особи.

Ново-зорганізоване тов. Т. Шевченка запрошує Українців і Українок з Тавнтон і Іст Тавнтон, щоби прибули по своїй трудящій праці, на спільну забаву. Запрошуємо всі українські товариства котрі істнують довший час в сусідних містах, щоби взяли участь і допомогли ново-зорганізованому тов. Т. Шевченка до ліпшого розвою. Тож просимо, прибудьте до нас Товариші. На бали буде ся приймати охочих вступити за половину вступного до Товариства. Прийдіть, а певно не пожалуєте. За добру забаву ручить
7-9 КОМІТЕТ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Заходом тов. Українського Кружка
відбудесь пораз перший в Нюарку
в неділю, дня 20. січня 1918 р.
в гали під ч. 49 Бікон улиця,
Нюарк, Н. Дж.
представлене славного нашого писателя Бориса Грінченка
ЗА БАТЬКА

Українці! У нас мало є представлень з часів козацьких, хоч ними найбільше цікавить ся наш загал. Повисша штука подає вельми гарно образ народнього повстаня за часів Богдана Хмельницького проти лядської неволі. Вартість і красу її доповнюють народні а мало знані пісні. Тому же незабудьте рідкої нагоди і приходіть як найчисленнійше. 7-8
Початок о годині 7-ій вечер.
ВСТУП 35 і 25 ЦНТ.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Заходом тов. ім. Лесі Українки в Нортгемптон, Па.
відбудеть ся
ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в суботу, дня 19. січня 1918 р.
(на Богоявленіє)
в гали тов. Я. Онущака,
на котрий запрошуєть ся всі місцеві товариства, як і всіх тих позамісцевих Родимців, котрі є охочі до танців. 7
Початок о годині 6-тій вечером.
МУЗИКА ПЕРШОРЯДНА
за що ручить — БАЛЕВИЙ КОМІТЕТ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Проч з журбою!
Пора повеселитись!
ЗАХ. УКР. ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА в Брукліні, Н. Й.
відограєсь
в суботу, дня 19. січня 1918 р.
(на Йордан)
в гали словецькій,
21 North 15th St., Brooklyn, N. Y.
cor. Nassau i Bedford Ave.
(біля великої газовні)
комедію в 3-ох діях зі співами і танцями К. Н. Мирославського
„ВЕСЕЛІ ПОЛТАВЦІ"
Річ діеть ся на Україні в Полтавщині.
Початок точно о годині 7.30 вечер.
ЦІНИ МІСЦЬ: 75, 50 і 35 ЦЕНТІВ.
ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
Режісер А. Поліщук.
Орхестра проф. Е. Г. Смолинського.
Гаразд! До побачення на Веселих Полтавцях!
УВАГА: Брати Crosstown car або Graham Ave. 7

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ще не бувале, пораз перший в Ню Йорку
— устроює —
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ
в неділю, дня 20. січня 1918 р.
в концертовій сали,
217-219 Іст 6-та улиця
ДЕРЕВЦЕ
получене з загальною забавою, виграною і танцями.
На сім вечерку буде грати музика тов. Поморяни.
Початок точно о годині 6-тій вечер.
ВСТУП 35 ЦНТ. ВІД ОСОБИ.
До побаченя ся на вечерку
7-8 УКР. НАР. ДІМ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого мужа МАКАРІЯ МИРОНЮКА. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: 7-8
PARANKA MYRONSKA,
604 E. 15th St., New York, N. Y.
Yard House.

Пошукую свого товариша ЛУЦЯ КОГУТЯКА з села Опрешівці, пов. Станіслав. Хто знає його адресу або він сам, нехай зголосить ся до: 7-9
ANDREW CHOMYSHYN,
30 W. Oakland St., Toledo, Ohio.

ҐРОСЕРНЯ НА ПРОДАЖ в добрім місци, між Українцями, Поляками і Словаками. Бізнес вироблений через 7 літ. Добра нагода для Українців або Поляків. Голоситись до: 7-9
K. MARYANSKI,
660—3rd Ave., Brooklyn, N. Y.

Пошукую свого братанця СТЕФАНА ШИЯНА з Миколаєва над Дністром, пов. Жидачів. Хто би о нім знав або він сам, звелить зголоситись в дуже пильній справі на адресу: 6-8
STEFAN PLISZYLO,
1140 Junction Ave., Detroit, Mich.

МОЛОДЕЦЬ з Галичини, 28-літний, має свою хату і свою ковальську шапу, добре проспеpуючий, пошукує дівчини гр.-кат. обряду, від 18 до 24-літної, середного росту і здорову, мусить бути доброю кухаркою. Жадаю фотографію і власноручне письмо. Справу трактує поважно. Адреса:
SIMON KOZAK,
Box 355, Juma, Colorado.
(Се оголошене принято за одержанєм сьвідоцтв про стан і характер оголошуючого ся). 6-7

Читайте українські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Бостон Адвертайзер & Амерікен" про Україну.

Бостонська часопись „Адвертайзер & Амерікен", з недїлї, 13. січня 1918 року, помістила довгу і цікаву розвідку про Україну.

На самім початку розвідки під заголовком: „Нова вільна держава в Росії (і) Інтересна історія України" — автор згадує про признанє большевиками независимости України. Дальше каже, що часто говорило ся про се, що український рух є піддержуваний Німеччиною, однак факти показують тепер, що сї закиди були безпідставні. Українці ненавидять Німців і їх інституції. — Дальше автор покликуєть ся на твердженя медіолянської (італїйської) часописи „Ля Леттура", яка каже, що український рух є подібний до руху чеського. Українці, се самостійна славянська нація, нащадки колишних козаків. Занимають територію понад 850.000 квадратових кільометрів; ся територія більша нїж територія Франції, або трохи меньша нїж територія Італїї, Еспанії й Португалії разом. У всіх округах сеї території Українці творять 75% до 99% населеня, а решта, се Жиди, Поляки і Москалї. Мова і цивілїзація Москалів (автор виразно каже: **Москалї**) і Українців є собі противні. Вони мають мало що спільного між собою. Демократичні і кооперативні тенденції України не є в згоді з тенденціями (змаганями) прочої Росії. — Дальше автор переповідає про терпіня українського народу, про переслїдуваня його мови і культури від часів Петра Великого аж до 1917 року. Розводить ся широко про часи війн Богд. Хмельницького з Поляками, і твердить, що Україна була першою републиканською державою, де парлямент був одинокою властию, а вибираний гетьман був відвічальний перед парляментом. Та сей лад, каже автор, знищили московські царі, які по погромі українського гетьмана Мазепи почали заводити на Україні свої порядки. Такі опресії всього українського народу тягнули ся аж до останного дня пановання царя Николая II. Романова. Автор не робить ніяких закидів останному російському цареви, Николаєви II., за репресії українства, бо, каже автор, цар Николай II. був під впливом тих людий, які були ворогами Українців. А нині Україна, кінчить автор розвідки, здобула собі назад давну самостійність, формує армію для своєї оборони і вступає в житє в повній силї.

Крім розвідки, яку ми переповіли в скороченю, часопись помістила також чотири рисунки: 1) мапу України, означивши точно і правдиво границї; 2) образець, який представляє Українця і Українку в народнім строю; 3) вигляд пристани в Одесї і 4) відбитку памятника Богдана Хмельницького на Софійській площі в Києві, столиці України.

Просьба до читачів „Свободи".

До нас що дня приходить купа листів зі всіх сторін Злучених Держав з ґазетними витинками. Ми дуже раді, що читачі так щиро відзивають ся на поклик своєї часописи, але тут правдоподібно зайшло маленьке непорозуминє. Ми просили і просимо наших читачів і прихильників надсилати нам лише оригінальні статї і розвідки даної часописи, але ніколи телеграми, бо одні і тісамі телеграми розходять ся до всіх ґазет в Америці. Цікавий приміром витинок з бостонської ґазети (оригінальна розвідка про Україну) надіслав нам п. М. Пшоновський з Провіденс, Р. Ай., за що ми на сїм місци сердечно дякуємо.

При надсиланю оригінальних статий або розвідок якоїсь ґазети просимо також подати при тім точну назву, дату і порядкове число тої ґазети. А за сей труд ми згори складаємо кождому сердечну подяку.

Правительство висилає денно 25,000.000 листів.

Через почту у Вашінґтонї вислано минувшого понедїлка 25,000.000 правительственних листів і посткарт на всї сторони Злучених Держав.

Смерть першого посла-жовніра.

В таборі Вілер, в Макон, Масс., помер Авґуст П. Ґардинер, державний посол з Массачусетс, який перший вступив до армії. Помер на запаленє легких. Його тіло привезено до Вашінґтону. Всї посли низшої і висшої палати вийшли віддати останну прислугу тлїнним останкам свого товариша.

Замикають меньше потрібні фабрики.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Адміністратор опалу рішив замкнути в цїлій державі на три дни в тижни всї фабрики, які є меньше потрібні для корисного провадженя війни. Се зроблено в тій цїли, щоби заощадити трохи угля.

Беркман, Ґольдман і инші засуджені.

Найвисший суд Злучених Держав потвердив засуд Емми Ґольдман, Беркмана, Крамера, Рутенберга, Вагенкнехта і инших, які аґітували між молодими мущинами, щоби не йшли реґіструвати ся 5. червня 1917 року. Емма Ґольдман, Александер Беркман і Л. Крамер дістали по два роки вязниці і по 10.000 долярів гривни. Карло Рутенберґ і Альфред Вагенкнехт дістали по рокови вязниці.

Жовніри у Франції мусять платити доходовий податок.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Американські жовніри у Франції будуть в сїм році платити доходовий податок. Жонаті будуть платити податок, коли їх річний дохід виносить понад 2.000 долярів, а нежонаті — коли їх річний дохід виносить понад 1.000 долярів.

Сьвяте Письмо для жовнірів.

Американське біблїйне товариство роздало від 1. мая до 31. грудня 1917 року для американських жовнірів 1,232.463 примірників біблїї, нового завіту, книги пророцтв і еванґелія св. Івана.

Смерть і величавий похорон провідника нюйорських Хінців.

Минувшого тижня в Ню Йорку помер Там Лі, провідник нюйорських Хінців. В цїлім Ню Йорку він був знаний яко „майор (посадник) хінської дїльниці". Похорон відбув ся в понедїлок (14. с. м.). Нюйорчани не можуть надивувати ся, як Хінці уміють віддати останну честь і прислугу свому заслуженому чоловікови. Кажуть, що такого похорону Ню Йорк ще ніколи не бачив. Тисячі Хінців зібрали ся, щоби відпровадити свого дорогого провідника на місце вічного відпочинку. Похоронне богослуженє відправив хінський патріярх і похід рушив у дорогу через Вілїямсбурський міст до Бруклина. Підчас походу приґравало три музичні банди: дві американські і одна хінська. На цвинтари відокрито домовину і вложено до неї кільканайцять фунтів мяса, — як се наказує хінський звичай — а товариші покійного, з якими він все грав у карти, поставили до домовини кілька пачок карт, аби мав чим забавляти ся на самоті та не забував про тих, з якими при картах збув нераз кілька днів і ночий. — Там Лі числив понад 75 літ житя. Його жінка була Німкою. Оставив двох синів, з котрих один є шофером у Ню Йорку, а другий є правительственним урядником в Хінах.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Арешт бувшого французького премієра.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В понедїлок заарештували в Парижи Йосифа Кайо, бувшого премієра французького кабінету. Власти закидають йому злочин, що він, будучи на такім відвічальнім становищи, був у порозуміню з Німцями і ще в 1915 році хотїв заключити окремий мир між Францією і Німеччиною.

Конфіската поступової часописи в Берлїні.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німецькі власти сконфіскували те число часописи „Цукунфт" („Будучність"), яку видає др. Максимілїян Гарден, в якій вихвалювано президента Вілсона, і в якій було сказано, що „дорога до мира веде через Вашінґтон".

Німцї забирають мідяні статуї з бельґійських цвинтарів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Урядово донесено до Вашінґтону, що Німцї забирають мідяні статуї з бельґійських цвинтарів для воєнних потреб.

Жінка Николая Романова у шпитали; зійшла з розуму.

З Голяндії за німецькими ґазетами доносять, що жінка Николая Романова, бувшого царя Росії, збожеволїла і находить ся у шпитали в Тобольску, на Сибіри.

Церкви в Росії і їх богатства.

Синод, найвисша церковна власть в Росії, відказав ся від береженя церковних маєтків під теперішний бурливий період в житю Росії.

При сїй нагоді не зашкодить познакомити ся близше про скількість церков у Росії і про їх величезні богатства. В самій Москві є около 1.500 церков, а богатства їх необчислимі. — Катедра Спаса в Москві має пять копул, покритих бляхою з чистого золота, яка є груба на 1½ центиметра. Її внутрішнє уряджене має також велику грошеву вартість. Сю церкву будовано 50 лїт, а кошти будови обчислено на 350,000.000 рублїв (175,000.000 долярів, або 875,000.000 корон). — В Успенській катедрі в Кремлї є образ св. Володимира, мальований рукою св. Луки. Дорогоцїнности, які украшають сей образ, вартають 2,500.000 рублїв. Наполеон взяв із сеї церкви пять тон срібла і пятьсот фунтів золота. — Ікона Іберійської Богоматери в Кремлї вартає 250.000 рублїв. — Ісаакська катедра в Петроградї, яка є найкрасшою будівлею в містї, є покрита мідю і виложена чистим золотом, вартости 2,000.000 рублїв. Лише підстави, які є з дорогого каміня маляхіту, вартають 1,300.000 рублїв. Загальну вартість сеї катедри обчисляють на 250,000.000 рублїв. — В катедрі в Казани імя Всемогучого блищить від дорогоцїнних камінів, а двері, які є на 20 стіп високі, є з чистого срібла. В сїй церкві є образ Пресв. Діви, який є виложений золотом вартости 150.000 рублїв. — В монастири св. Александра Невського є статуя основателя, з чистого срібла і важить 3.250 фунтів. — Духовні ризи російського сьвященика є найбогатші в сьвітї. Ніодин сьвященик не може мати риз таньших як за 2.000 рублїв. — А в палатї Сьвятійшого Синоду є баєчні богатства. Там є одна одіж, обшита перлами, яка вартає около 3,500.000 рублїв. Є там також сїм мітр, які є вибиті діямантами, рубінами і смараґдами. Кілько коштує ся одіж і ті мітри, точно не знати, але кажуть, що за 500,000.000 рублїв їх нїхто не купить.

А ті всї богатства сконфіскує тепер російське правительство на власність держави.

ВСЯЧИНА.

Конець російських монархів.

Уступленє царя Николая II. Романова з російського престола нагадує факт, що не всї російські монархи покінчили своє пованє ще так щасливо як він. Більшість російських царів згинула від кулї або від ножа революціонера.

Цар Іван Грізний згинув від отрої по 12-ох днях страшної муки. Його наслїдник Дмитро Фальшивий, який панував дуже коротко, підчас заговору проти нього скочив через вікно своєї палати в Кремли (в Москві) і упав на улицю, де товпа роздерла його на кусні. Царевич Александер, син Петра великого, і цариця Катерина І. покінчили правдоподібно самовбийством, випиваючи отрою. Петра III. скинула з престола його жінка, а офіцири замордували його, пробиваючи ножем груди. Павло І. згинув від руки офіцира. Царя Івана замордувало двох офіцирів. Александра І. отруєно, а Александер II. згинув від руки нїгілїста.

10% неграмотних в Данії.

Остання правительственна статистика в Данії виказує, що в державі є 10% людий, які не уміють читати і писати.

Вартість золота і срібла.

Тона золота вартала в 1910 році 602.875 долярів, а тона срібла — 37.704 доляри і 84 центи.

Попіл з дерева надаєть ся для гноєня ріллї.

Фармері повинні памятати, що попіл з дерева надаєть ся для гноєня ріллї, бо має дуже богато потасового і фосфорового квасу. Приміром попіл з явора має 25% потасового і 10% фосфорового квасу; попіл з дуба — 16% потасового і 8% фосфорового квасу; попіл із сосни — 15% потасового і 13% фосфорового квасу; попіл з оріхового дерева — 3% потасового і 3% фосфорового квасу.

Попіл з тютюну — 20% потасового і 33% фосфорового квасу; попіл з папороти і вересїля має 29% потасового квасу, а зі щедренця 31% потасу.

Попіл всіх висше згаданих дерев і ростин має в собі 60% вапна і 10% маґнезії.

Попіл з дерев, змішаний з хлївним гноєм, є знаменитим насипом на рілю. Знова попіл з угля є для ріллї меньше корисний, а деколи навіть шкідливий.

Новий спосіб гноєня ріллї.

Самсон Морґан в нюйорськім журналї „Хемікал Нюс" атакує старий спосіб справлюваня ріллї при помочи хлївного гною. Він каже, що рільники нищать тим способом якість збіжа і радить, аби замісць гною справляти рілю ґранітовим каменем, перемеленим із зівялим листем дерев. Се є не лише кориснїйший, але й культурнїйший спосіб управлюваня землї.

Американські Індіяни.

Після спису 30. червня 1916 року в Злучених державах є 335.753 Індіян.

Гроші Злучених Держав.

Золоті і срібні монети Злучених Держав мають в собі 90% чистого золота або срібла, а 10% инших металів.

Найновійші твердженя про падалицю.

Найновійші лїкарські відкритя ствердили, що падалиця (епілепсія або „хороба св. Валентого") походить від того, що чоловік, будучи ще малою дитиною, упав і ушкодив собі мозок.

Довгі нігтї.

Хто хоче мати на пальцях довгі нігтї, нехай мочить їх в сильнім розчинї ґалуну з водою.

Мули на поли бою.

Мули, яких тепер уживають на боєвім фронтї у Франції, оказали ся далеко практичнїйші нїж конї. Вони є витривалїйші, не полошать ся і задоволяють ся якоюнебудь поживою.

Шпінак є здоровий для жолудка.

Один французький лїкар називає шпінак „мітлою жолудка", бо знаменито очищує його.

Водні ростини.

Коріне водних ростин бере свою поживу з води, а не із землї.

Недугу очий дїти одідичують по матерях.

Професор окулїстики в Оксфордськім університетї, в Анґлїї, твердить, що брак змислів відріжненя красок є дідичний; дїти одідичують його по матерях, але ніколи по батьках.

Міст довгий на 120 миль.

У Фляндрії (провінція Бельґії) є в одній околици при боєвім фронтї такі страшні болота, що туди ніяк переправляти війска. Тому Німцї побудували деревляний міст, довгий на 120 миль (американських).

Мощі св. Йосафата.

Львівський Василїянин о. Єронім Малицький доніс до бразилїйського „Місіонара", що вже в січни 1917 року в греко-католицькій церкві св. Варвари у Відни находили ся мощі св. Йосафата Кунцевича.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Н. Ш., Вест Пульман, Ілл. — Жадна редакція не зраджує імен своїх дописувателів, отже Вашої просьби ми сповнити не можемо.

З кождій українській хатї повинна находитись часопись „Свобода".